

Kishódos és Nagyhódos külterületén létesítendő öntözőtelep

Natura 2000 hatásbecslés, valamint a
7754-2/2022 végzés hiánypótlása

Nyíregyháza, 2023. január

Beruházó: **NAGY-HÓDOS Kft.**
4977 Kishódos, Fő u. 104.

Beruházás helye: **Kishódos és Nagyhódos külterülete;**

Tervező: **Aquaman Kft.**
4481 Nyíregyháza, Sóstóhegyi u. 26.

Környezetvédelmi munkarész:

Szakértők:
Rákó István környezetvédelmi szakértő
SZKV-1.1., 1.2., 1.3., 1.4.,
Szekrényes Csaba
környezetmérnök SZKV 1.3
Zsila László
Okleveles táj-és Kertépítész mérnök
TK 09-0583

Tartalom

1. Előzmények	4
1.2 Azonosító adatok	5
<i>Az engedélykérő adatai .....</i>	<i>5</i>
1.2.1 Az érintett területre vonatkozó adatok.....	5
1.2.2 Tervezett tevékenység célja	7
2. A tervezett tevékenység számításba vett változatainak alapadatai	7
A tevékenység volumene	7
A telepítés és működés megkezdésének várható időpontja és időtartama, a kapacitáskihasználás tervezett időbeli megoszlása	7
A telephely elhelyezkedése	8
Szomszédos ingatlanok	8
A telephely jelenlegi funkciója	8
A telephely jelenlegi infrastruktúrája	8
A tevékenység területigénye	8
3. A telephely környezetének jellemzése.....	8
3.1 Talajviszonyok	9
3.2 Természeti értékek.....	9
3.3 Éghajlati jellemzők, éghajlatváltozással összefüggő elemzés.....	9
<i>Az éghajlatváltozással összefüggésben, pontban számításba vett változatoknak az éghajlatváltozással szembeni érzékenységre vonatkozó elemzése (a továbbiakban: érzékenységelemzés), ...</i>	<i>10</i>
3.3.1 A telepítési hely és a feltételezhető hatásterület kitettségeinek értékelése, ...	10
3.3.2 Az egyes éghajlati tényezőkre vonatkozóan a lehetséges hatások elemzése, ...	10
3.3.3 Az előző pont szerint bemutatott lehetséges hatások vonatkozásában készített kockázatértékelés, ...	11
3.3.4. A tervezett tevékenységre vonatkozóan az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás bemutatása,.....	11
3.3.5 Annak bemutatása, hogy a tervezett tevékenység hogyan hat a feltételezhető hatásterület éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képességére;.....	11
4. Növényzet, állatvilág	12
4.2 (TVK – Természetvédelmi kategóriák /Simon 1988/, SzMT – Szociális MagatartásTípusok /Borhidi 1993/ feltüntetésével)	13
5. Védett természeti területek, Natura 2000 területet érintő hatások, terület bejárása jellemzése	15
6. HUN20054 Natura 2000-es terület ismertetése.....	15
6.1 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	16
6.2 Egyéb védettség kategóriák.....	17
6.3 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	26
6.4 Kezelési javaslatok	27
Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)	27
Ánér kategóriák a tervezési területen:	32
<i>Kijelölés alapjául szolgáló fajok, élőhelyek ismertetése HUN 20054 .....</i>	<i>33</i>
7. Szatmár-Bereg különleges madárvédelmi terület HUN10001	35
7.1 Érintett települések.....	36
Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	40
Általános célkitűzések:	40
A természetvédelmi célállapot:	40
A természetvédelmi célkitűzések:.....	40
A célkitűzések eléréséhez rendelt intézkedési javaslatok:.....	42
8. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása:.....	45
A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró	45
A terv vagy beruházás megvalósítása szükségességének ismertetése:.....	45

	<i>A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő.....</i>	<i>45</i>
9.	A kedvezőtlen hatások mérséklése	46
10.	Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések:	46
11.	Élővilágra, élőhelyre várható hatása a beruházásnak, hatásterület bemutatása	46
	Közvetlen hatásterület	46
	Közvetett hatásterület	46
12.	A beruházási terület tágabb környezetének tájkaraktere, beruházás tájformáló hatása, beruházás tájszerkezetre gyakorolt hatása	48
13.	Hulladékgazdálkodás, Hiánypótlás III. pontja	51
	13.1 Hatásterület	52
	13.1.1 Közvetlen hatásterület	52
	13.1.2 Közvetett hatásterület	53
	13.1.3. A Hatásterület lehatárolása.	53
	13.2 Az előzetes Vizsgálati dokumentáció alapján a hatásterület:	53
	Jelenlegi környezetben fellelhető hulladék.....	53
	13.3 Kivitelezési munkálatok során várhatóan keletkező hulladék	53
	13.4. Üzemelés során keletkező hulladék.....	57
	Nem veszélyes és kommunális, települési hulladékok gyűjtése, ártalmatlanítása	57
	A veszélyes hulladékok gyűjtése és elszállítása	57
14.	Összefoglalás	58
	Az elvégzett hatásbecslése megállapítása:	58
15.	Felhasznált irodalom	59
16.	Jogszabályi hivatkozások:.....	59

1. Előzmények

A NAGY-HÓDOS Kft. (4977 Kishódos, Fő u. 104.) Kishódos és Nagyhódos külterületén, összesen bruttó 113,79

ha nagyságú szántó területen öntözőtelepet kíván létesíteni.

Az öntözővíz kijuttatását 1db önjáró körforgó berendezés telepítésével, valamint 3db csévélfődobos berendezés üzemeltetésével kívánják megvalósítani.

A terület öntözéséhez szükséges vízmennyiséget a tábláktól északi, északnyugati irányban lévő Túr-folyóból kívánják biztosítani szivattyús vízkivétellel. (3db szivattyús vízkivételi pontról.)

Vízkivételi helyek:

- Túr folyó 22+020 fkm
- Túr folyó 23+710 fkm
- Túr folyó 24+610 fkm

Az Sz-Sz-Sz-B Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály, Komplex Engedélyezési, természetvédelmi és Nyilvántartási Osztálya 7754-2/2022 számon az engedélyezési dokumentációval kapcsolatban hiánypótlást írt elő, aminek megválaszolása jelen dokumentáció célja.

1.2 Azonosító adatok

Az engedélykérő adatai

Neve: Nagy Hódos Kft.

Székhelye: 4481 Nyíregyháza, Sóstóhegyi u. 26.

Képviseli: Nagy Zsolt

A dokumentáció készítőinek adatai

Név: Rákó István

szkv-1.1. - Hulladékgazdálkodási szakértő

szkv-1.2. - Levegőtisztaság-védelem szakértő

szkv-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő

szkv-1.4. - Zaj- és rezgésvédelem szakértő

Székényes Károly Csaba: Környezetmérnök

szkv-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő

Zsila László

Okleveles táj-és Kertépítész mérnök

TK 09-0583

1.2.1 Az érintett területre vonatkozó adatok

Beruházó: NAGY-HÓDOS Kft. 4977 Kishódos, Fő u. 104.

Beruházás helye, nagysága: Kishódos és Nagyhódos település külterületén.
Öntöző terület helye:

Beruházásterületein belül 3 db különböző szivattyúállás kerül kialakításra, amelyeknek a helyrajzi számai lent láthatóak.

1.sz. szivattyúállásról ellátandó terület:		
Település	hrs.	terület nagyság (ha)
Kishódos	016/12	2.24
Kishódos	016/14	5.41
Kishódos	016/16	1.22
Kishódos	016/23	3.90
Összesen:		12.77

2.sz. szivattyúállásról ellátandó terület:		
Település	hrs.	terület nagyság (ha)
Kishódos	016/2	0.51
Kishódos	016/4	3.42
Kishódos	02/6	0.25
Kishódos	02/8	0.94
Kishódos	02/10	0.59
Kishódos	02/11	0.67
Kishódos	02/12	4.00
Kishódos	02/13	1.50
Kishódos	02/16	1.70
Kishódos	02/17	1.23
Kishódos	02/18	0.51
Kishódos	02/19	2.49
Kishódos	02/25	1.02
Kishódos	02/26	0.31
Kishódos	04/7	0.92
Kishódos	04/9	0.00
Kishódos	04/2	0.52
Kishódos	04/3	0.44
Kishódos	04/4	0.44
Kishódos	04/6	0.44
Kishódos	04/16	4.82
Kishódos	04/17	0.73

Kishódos	010/3	4.00
Nagyhódos	012/16	13.77
Nagyhódos	012/18	1.22
Nagyhódos	010/27	1.50
Nagyhódos	010/29	21.58
Kishódos	010/23	1.28
Kishódos	010/24	3.35
Kishódos	010/25	3.24
Kishódos	010/26	3.88
Kishódos	010/3	4.00
Kishódos	010/7	0.66
Kishódos	010/8	3.13
Kishódos	010/19	1.64
Kishódos	010/20	0.82
Kishódos	010/21	2.51
Összesen:		94.03

3.sz. szivattyúállásról ellátandó terület:		
Település	hrs.	terület nagyság (ha)
Nagyhódos	045/19	6.99
Összesen:		6.99

Az öntözendő terület nagysága összesen: **113,79 ha**

1.2.2 Tervezett tevékenység célja

A tervezett tevékenység célja a fent említett mezőgazdasági terület öntözéssel történő gazdaságosabb hasznosítása, nagyobb terméshozam elérése.

2. A tervezett tevékenység számításba vett változatainak alapadatai

A tevékenység volumene

A beruházás volumene kis mértékű, a Fenti HRSZ-ek öntözésére vonatkozik.

Rendeltetés: közfoglalkoztatási célú, mezőgazdasági rendeltetés.

A telepítés és működés megkezdésének várható időpontja és időtartama, a kapacitáskihasználás tervezett időbeli megoszlása

- Jelen előzetes vizsgálati eljárás, valamint a vízjogi létesítési és üzemelési engedélyezési eljárástól függően
- a tervezett tevékenység megkezdésének várható időpontja: a locsolási időszak kezdete (első negyedév)
  - a telepítés megkezdésének várható időpontja: 2023.I. negyedév
  - az üzemelés várható időtartama: Minden évben márciustól – októberig igény szerint.

A telephely

A telephely elhelyezkedése

Tájföldrajzi szempontból Nagyhódos és Kishódos település közigazgatási területe az Alföld tájegységen belül, a Szatmári sík kistáj leg keletibb részén található.

Szomszédos ingatlanok

A szóban forgó ingatlanok mezőgazdasági területen találhatóak nagyrészt szántók, mezőgazdaság művelé alatt álló területek határolják.

A telephely jelenlegi funkciója

A terület jelenleg is mezőgazdasági művelés alatt áll. A földterületen jelenleg maglucerna található.

A telephely jelenlegi infrastruktúrája

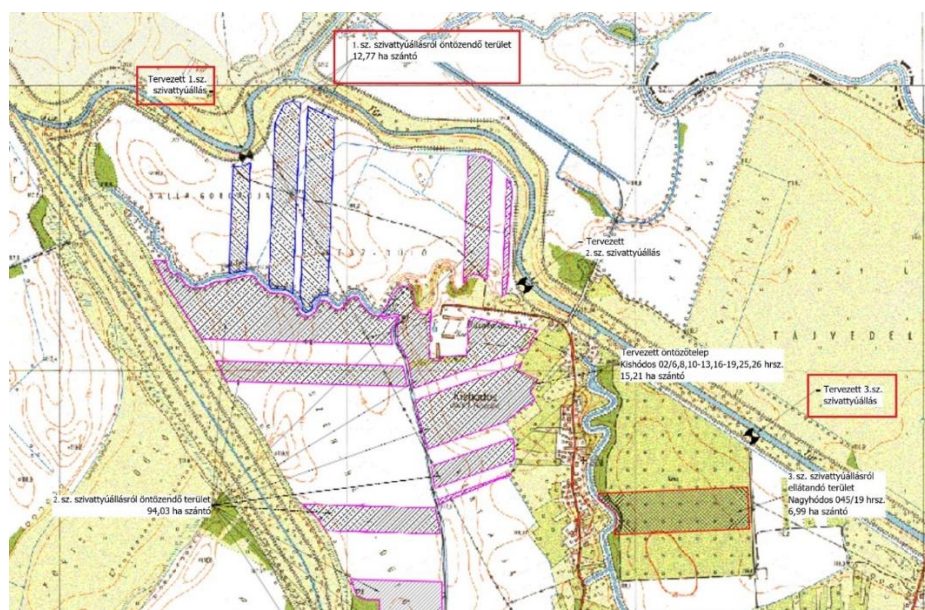
A mezőgazdasági területek infrastruktúrája nem releváns. Az ingatlanokat szántók, gyepek határolja,

A tevékenység területigénye

A beruházással érintett területek lásd 2.1.2 pont.

3 db Felszíni víz kivételt terveznek a lenti folyam kilométereknél

1. Túr folyó 22+020 fkm
2. Túr folyó 23+710 fkm
3. Túr folyó 24+610 fkm

1. ábra: az Öntözendő ingatlanok és környezete

3. A telephely környezetének jellemzése

3.1 Talajviszonyok

A homokfelhalmozódások sokszor szabálytalan alakot vesznek fel, parabolabuckából is keveset találhatunk. A szélbarázdák az északi részekben elérhetik a 12-16 méteres magasságot is.

3.2 Természeti értékek

A Felső-Tisza vidék a nagy Alföld és a Kárpátok koszorújának találkozásánál található, észak-keleti részén, ahol mindkét terület geológiai, vízrajzi és éghajlati hatása érvényesül, így minden természeti jelenség, ezen belül a növényvilág különösen sajátos módon alakult. A legszebb és legérzékenyebb területeket a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet védi mely a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozik, természetvédelmi területen, mozaikosan elhelyezkedve 11 különböző helyen találjuk mindezt.

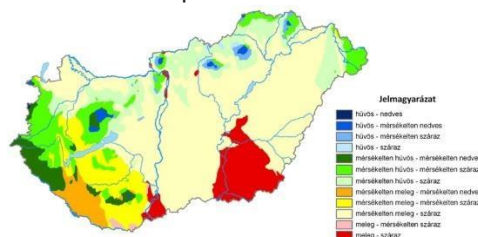
A Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet 1982-ben hozták létre. "A védetté nyilvánítás célja a tájvédelmi körzet területén a védett növény- és állatfajok, a természetes növénytakarások, a jellegzetes tájképi adottságok, a táj jellegét meghatározó felszíni formák, felszíni vizek, gyepek és egyéb mezőgazdasági területek, erdők, fasorok megóvása és fenntartása. Kialakítása mozaikos szerkezetű, 36 település külterületét érinti: Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Botpalád, Csaholc, Csaroda, Fehérgyarmat, Fülesd, Garbolc, Gelénes, Gulács, Hetefejércse, Kisar, Kishódos, Kispalád, Kisszekeres, Kölcse, Körmörő, Magosliget, Márokpapi, Mátyus, Nagyhódos, Magyar, Nábrád, Olcsvaapáti, Panyola, Penyige, Sonkád, Tarpa, Tákos, Tizsakerecseny, Tizsakóród, Tisztaberek, Tivadar, Túrístvádi, Túrícse.

A tájvédelmi körzetben 11 természetvédelmi terület található a Nyírség és a Felső-Tisza-vidék magyarországi területén: Bátorligeti Ősláp, Bátorligeti legelő, Fényi erdő, Baktalórántházi Erdő, Kállósemjéni Mohos-tó, Vajai-tó és a Tiszavasvári Fehérszik a Nyírségben található természetvédelmi területek. A Felső-Tisza-vidék területén a Kaszonyi hegy, Tarpai Nagyhegy, a Tizsadori ártér és a Tiszatelek-tizsabercei ártér.

3.3 Éghajlati jellemzők, éghajlatváltozással összefüggő elemzés

A terület éghajlatának jellemzője, hogy eltér az Alföldi területektől, és a kistájakon belül is eltérések figyelhetők meg. Viszonylag csekély borultságú terület, évi felhőzet 50-55%. Ez lényeges információ, ha kerékpártúrákat szervezünk erre a vidékre. A tél derültebb, hidegebb, mint az Alföldi átlag, de ennek ellenére gyakori a hórétteg eltűnése, a szeles időjárásnak köszönhetően. A nyár felhősebb, mérsékelt meleg, kellemes, augusztustól egész ősszel illatozó a táj, és a gyümölcsökkel megpakolt utánfutók látványa akár a templomok előtt is elvezet. Már márciustól, áprilisban biciklizhetünk is, túrázhatunk, a kockásliliomos rétek vagy a kárpáti sáfrány szép lila virágát keresve. Pünkösöd ünnepétől már a kerékpár mellett kenuzhatunk a Tiszán, a Túron.

A mezőgazdaságban fontos tenyészidőszak napsütése alacsony, 1400 óra körüli, és késő tavaszi fagyok is előfordulnak. Az évi középhőmérséklet kelet felé határozottan csökken, alacsonyabb az országos átlagtól, csak 9,5 C°. A csapadék a Nyírség közepén 550 mm, míg a Szatmári-síkság keleti részén 700 mm. Ha azonban nagy szárazság van, akár aszály – mint ahogyan mostanában lenni szokott – tavasszal több magot kell vetni, az alma még az ősz előtt le is hullik a fákról, ha nem öntözik. Viszont a szilva, barack, meggy még zamatosabbá válik, finomabb pálinka vagy lekvár lehet belőle. Néha szeles a vidék, az É-i az ÉK-i szélirány az uralkodó, gyakori az anticiklonális helyzet, melyet a kerékpáros túrákon tapasztalhatunk.

Magyarország éghajlati körzetei térkép³

Térség éghajlatát a tájegységre jellemző kontinentális hatás befolyásolja. Viszonylag későn tavaszodik, a

hőmérsékleti görbe emelkedő ága csak április közepén éri el a 10-12 C-os napi középhőmérsékletet. A napsütés évi összege - sokéves átlagban – 1950-2000 óra. Nyári évszakban a legderültebb hónap felhőzete 40-42% .

Az éves csapadék összege 560 mm körüli, a csapadékeloszlás viszont igen kedvezőtlen. A vegetációs időszakban hulló csapadék mennyisége nem elegendő ahhoz, hogy a termesztett kultúra minden évben a fajta teljesítőképességének megfelelő termést adjon, ezért elengedhetetlen a hiányzó csapadék mesterséges pótlása az öntözés.

Az éghajlatváltozás utal az éghajlatban történő bármilyen változásra, legyen az akár természetes változékonyság, akár emberi tevékenység eredménye. Az éghajlatváltozás hatásai már jelenleg is érzékelhetők, és a hatások a jövőben várhatóan egyre érezhetőbbé válnak majd.

A hőmérsékleti és csapadékviszonyok változásainak és e változások kölcsönhatásainak köszönhetően az éghajlat változékonysága várhatóan megnő majd, aminek következtében gyakoribb és súlyosabb természeti csapások fordulhatnak elő: erős viharok sok csapadékkal és nagy sebességű széllel, folyami és villámárvizek, illetve belvizek, korai és kései fagyok, jégeső, erősebb UV-B sugárzás stb.

Az éghajlatváltozással összefüggésben, pontban számításba vett változatoknak az éghajlatváltozással szembeni érzékenységére vonatkozó elemzése (a továbbiakban: érzékenységelemzés),

A számításba vett változatoknak az éghajlatváltozással szembeni érzékenységére vonatkozó elemzése (a továbbiakban: érzékenységelemzés) Az előzetes vizsgálat tárgyát képező tevékenység: öntözőtelep létesítése. A tervezés kapcsán egyetlen változat áll fenn, mely nem okoz olyan hatást, amire az éghajlatváltozás érzékenyen reagálna. A kivitelezés során jelentéktelen mennyiségű üvegházhatást eredményező kipufogógáz kibocsátás történik a járművek üzemeltetése miatt. A környezeti tényezők változása nem mutatható ki.

3.3.1 A telepítési hely és a feltételezhető hatásterület kitettségének értékelése,

Az öntözőtelep építése, ill. működése során a telepítési hely és a vizsgált hatásterületek nincsenek kitéve az éghajlati változásoknak.

3.3.2 Az egyes éghajlati tényezőkre vonatkozóan a lehetséges hatások elemzése,

A környezeti hatás a környezet valamelyik elemében bekövetkező változás, ami a hatótényezők és a környezet alapállapotának a kölcsönhatása révén következik be. A változást szenvedő környezeti elemek a következők:

levegő, - föld / talaj, alapkőzet, ásványi anyagok /,

víz / felszíni és felszín alatti vizek /,

élővilág / növény és állat /,

művi elemek / építmények és létesítmények /,

ember. A hatások regisztrálásának eszköze a hatásmátrix, amelyben elemenként kerül jelzésre, hogy a hatásviselő állapotában milyen mértékű változás következik be. A hatások a következőként minősíthetők:

károsító - jelentős, irreverzibilis változást eredményez a mennyiségi és a minőségi adottságokban. A hatás megszűnése után természetes módon nem áll vissza az eredeti állapot.

terhelő - nem okoz súlyos, irreverzibilis változásokat, de mindenképp károsodást eredményez. A hatás megszűnése után visszaáll az eredeti állapot.

elviselhető - nem okoz jelentős változást sem a mennyiségi, sem a minőségi viszonyokban.

semleges - az eredeti állapot változatlan fennmarad.

javító - az eredeti állapothoz viszonyítva kedvezőbb állapot jön létre. A tevékenység olyan jelentéktelen volumenű, hogy az éghajlati tényezőkre nincs hatással.

3.3.3 Az előző pont szerint bemutatott lehetséges hatások vonatkozásában készített kockázatértékelés,

Mivel az öntözőtelep építése nincs hatással az éghajlati tényezőkre, így arra semmiféle kockázatot nem jelent, kockázatértékelést nem lehet készíteni.

3.3.4. A tervezett tevékenységre vonatkozóan az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás bemutatása,

A tervezett tevékenység éghajlatváltozás hatásainak mérséklése miatt kerül telepítésre, része az éghajlatváltozás ellenei küzdelemnek.

3.3.5 Annak bemutatása, hogy a tervezett tevékenység hogyan hat a feltételezhető hatásterület éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képességére;

A tervezett tevékenység pozitívan hat a szóban forgó terület éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás képességére.

A beruházás alapadatai

A NAGY-HÓDOS Kft. (4977 Kishódos, Fő u. 104.) Kishódos és Nagyhódos külterületén, összesen bruttó 113,79 ha nagyságú szántó területen öntözőtelepet kíván létesíteni.

Az öntözővíz kijuttatását 1db önjáró körforgó berendezés telepítésével, valamint 3db csévélődobos berendezés üzemeltetésével kívánják megvalósítani.

A terület öntözéséhez szükséges vízmennyiséget a tábláktól északi, északnyugati irányban lévő Túr-folyóból kívánják biztosítani szivattyús vízkivétellel. (3db szivattyús vízkivételi pontról.)

Vízkivételi helyek:

- Túr folyó 22+020 fkm
- Túr folyó 23+710 fkm
- Túr folyó 24+610 fkm

Vízkivételi szivattyúk a Túr-folyónál:

1.sz. szivattyúállásnál:

1db elektromos centrifugálszivattyú (frekv. váltóval) $Q = 2.400 \text{ l/p}$, $H = 100\text{m}$

2. sz. szivattyúállásnál:

2db elektromos centrifugálszivattyú (frekv. váltóval) $Q = 2200 \text{ l/p}$ / db, $H = 100 \text{ m}$ (dobos öntözéshez)

1db elektromos centrifugálszivattyú (frekv. váltóval) $Q = 1600 \text{ l/p}$, $H = 60 \text{ m}$ (körforgó berendezéshez)

3. sz. szivattyúállásnál:

1db elektromos centrifugálszivattyú (frekv. váltóval) $Q = 2.400 \text{ l/p}$, $H = 100\text{m}$

A Túr-folyó árterében ill. töltéstesten felszínen ideiglenesen kerül telepítésre a nyomócső, mely a töltés mentett oldali lábánál csatlakozik a térszín alatt kiépítendő gerincvezetékhez. A csévélődobos öntözőberendezések

megtáplálásához a vezetékenhidrások létesülnek.

Megjegyzés: A körforgó berendezés által öntözendő táblába egy nem öntözendő terület (Nagyhódos 010/27 hrsz.) is beékelődik. Ezen területen az öntözőberendezés áthalad, de öntözés nem történik.
6,0 m (0,6 bar hosszmenti veszteség)

4. Növényzet, állatvilág

Nagyhódos település területi besorolása:

Megye (2014):	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
Járás (2014):	Nyíregyházi (1570)
irányítószám(ok):	4977 ,
Földrajzi tájegység besorolás:	
kistáj:	Szatmári Sík
kistájcsoport:	-
középtáj:	Felső -Tiszavidék
nagyttáj:	Alföld

Szatmári-sík

A kistáj a Tisza és mellékfolyóinak ártere, hajdanán erdővel borított táj. Uralkodók voltak a ligeterdők és a gyertyános-tölgyesek; a gyepek, szántók és települések erdőirtással alakultak ki. A vízfolyások meghatározók voltak a növényzet kialakulásában. A Szatmári-sík jelentős részét az Ecsedi-láp területe foglalta el. Az alapvetően alföldi kistáj flórájában számos elem utal a kárpáti kapcsolatokra. A kistáj jelentős része már szántó és gyepek, de erdősültsége az utóbbi évek erdőtelepítései nyomán növekszik. A fennmaradt erdőtömböket főleg tölgy-kőris-szil ligeterdők és alföldi gyertyános-tölgyesek, valamint származékaik alkotják. Mélyebb fekvésben jellemzők az égeres láperdők, a folyók mentén a puhafás ligeterdők. A gyepek döntően másodlagosak, jellemzők a mocsárrét és mezofil jellegű ecsetpázsitos, csenkeszes rétek, legelők, helyenként enyhén szikesedő jelleggel. A hajdani Ecsedi-láp eredeti vegetációja gyakorlatilag eltűnt.

Az erdei flóra gazdag hegyvidéki jellegű elemekben, dús geofiton aszpektussal (pl. kárpáti sáfrány – *Crocus heuffelianus*, fiókás tyúktaréj – *Gagea spathacea*). A folyók mentén megjelennek a felsőbb szakaszok növényei (Teleki-virág – *Telekia speciosa*, struccpáfrány – *Matteuccia struthiopteris*, aranyos veselke – *Chrysosplenium alternifolium*, vörös acsalapu – *Petasites hybridus*). A gyepek flórájában a közönséges fajokat lópásztor-, mocsárréti elemek (kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*, őszi vérfű – *Sanguisorba officinalis*, réti iszalag – *Clematis integrifolia*) tartkítják, néhol erdőssztyepp-fajokkal (sziki kocsord – *Peucedanum officinale*, réti őszirózsa – *Aster sedifolius*).

Gyakori élőhelyek: OB, D34, RC, K1a, OA;
közepesen gyakori élőhelyek: J6, B2, B5, BA, OC, J3, P2a, P2b, J4, RA, RB;
ritka élőhelyek: P45, A1, A23, A4, B1a, B3, B4, D6, I1, J1a, J2.

Fajsám: 1000-1200;

védett fajok száma: 60-80;

özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 3, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 1, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 3-4; selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 4, kisvirágú nebcsvirág (*Impatiens parviflora*) 1, amerikai alkörömös (*Phytolacca americana*) 1, kései meggy (*Prunus serotina*) 1, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 3, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3.

(Lesku Balázs)

A területen található növénytársulások, növényfajok

Növényvilág

Flóratartomány: A terület a Pannóniai flóratartományba (*Pannonicum*) tartozik

Flóraidék: *Eupannonicum* flóraidék

Flórajárás: Samicum flórajárás .

Vegetáció jellemzése

Az Észak-alföldi flórajárás (Samicum) Eupannonicum flóraidék részeként a Bodrogtó és a Bereg–Szatmárisíkot öleli fel Magyarország, Szlovákia és Ukrajna határmenti területein – egészen az Északkeleti-Kárpátok lábáig. A Nyírséghez hasonlóan a zárt tölgyes öv része, sőt, éghajlatában némi kárpáti hatás is érvényesül.

A művelés alatt álló szántók által teljesen átalakított környezetben találhatók, az eredeti vegetáció nyomokban lelhető fel, a kultúrnövények mellett gyomfajok és zavarástűrő növényfajok borítják.

A tervezési területen található társulások és a társulásokat jellemző növényfa-jok ismertetése:

Januári nyugalmi időszakban történt a bejárás. A bejárás során a következő növénytársulásokat lehetett felfedezni.

Útszéli gyomnövényzet (Artemisletea vulgaris Lehm. & al. In R.Tx. 1950)

Ezen belül:

Mezei aszatos (Cirsietum lenceolati-arvensis Morariu 1943)

Jellemző növényei:

Uralkodik a közönséges tarackbúza (*Agropyron repens*), a fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), a fekete peszterce (*Ballota nigra* ssp. *nigra*), a kerek repkény (*Glechoma hederacea*), Réti lórom (*Rumex obtusifolius*), Nagy útifű (*Plantago major*)

Taposott gyomnövényzet (Polygano arenastri-Poetea annuae Rivas-Martinez 1975 corr. Rivas-Martinez & al. 1991)

Ezen belül:

Angol perje-nagy útifű társulás (Lolio-Plantaginetum majoris Beger 1930)

Jellemző növényei:

Domináns az angol perje (*Lolium perenne*), de gyakori és jellemző a nagy útifű (*Plantago major*).

Növényfajok

4.2 (TVK – Természetvédelmi kategóriák /Simon 1988/, SzMT – Szociális MagatartásTípusok /Borhidi 1993/ feltüntetésével)

A terület bejárása 2023. januárjában történt meg. A bejárás alkalmával mind a növény, mind az állatvilág felkutatása volt a cél a nyomóvezeték nyomvonala mentén, valamint a meglévő szivattyútelepnél.

Sorszám	Latin név	Magyar név	TVK	SzM
---------	-----------	------------	-----	-----

				T
1.	Agropyron repens (L.) P.B.	közönséges tarackbúza	GY	RC
2.	Arctium lappa L.	közönséges bojtorján	GY	W
3.	Artemisia vulgaris L.	fekete üröm	GY	W
4.	Atriplex hortensis L.	kerti laboda	GY	I
5.	Bromus arvensis L.	mezei rozsnok	GY	W
6.	Calamagrostis epigeios (L.) Roth	siskanádtippan	TZ	RC
7.	Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.	pásztortáska	GY	W
8.	Carduus acanthoides L.	útszéli bogáncs	GY	W
9.	Cichorium intybus L.	mezei katángkóró	GY	W
10.	Cirsium arvense (L.) Scop.	mezei aszat	GY	RC
11.	Lolium perenne L.	angolperje	GY	DT
12.	Matricaria maritima L. ssp. inodora (L.) Soó	ebszékfű	GY	W
13.	Melandrium album (Mill.) Garcke	fehér mécsvirág	GY	W
14.	Plantago major L.	nagy útifű	GY	W
15.	Salvia nemorosa L.	ligeti zsálya	K	DT
16.	Sambucus nigra L.	fekete bodza	GY	DT
17.	Setaria verticillata (L.) P. B.	ragadós muhar	GY	W
18.	Silene vulgaris (Mönch) Gacke	hólyagos habszegfű	K	DT
19.	Solanum nigrum L.	fekete csucsor	GY	W
20.	Stenactis annua (L.) Nees.	seprence	TZ	AC
21.	Taraxacum officinale Weber ex Wiggers	pongyola pitypang	GY	RC
22.	Thlaspi arvense L.	mezei tarsóka	TP	W
23.	Urtica dioica L.	nagy csalán	TZ	DT
24.	Kukorica (Aratása már megtörtént)			

Vegetáció értékelése természetvédelmi (TVK) kategóriák alapján

I. Természetes állapotokra utaló	TVK	Fajszám	%
unikális fajok	U	0	0 %
fokozottan védett fajok	KV	0	0 %
védett fajok	V	0	0 %
társulásalkotó fajok	E	0	0 %
kísérő fajok	K	2	8,5 %
pionír fajok	TP	1	4,5 %
II. Degradációra utaló			
zavarástűrő fajok	TZ	3	12,5 %
adventív fajok	A	0	0 %
gazdasági növények	G	1	4,5 %
gyomfajok	GY	17	70 %
Összesen:		24 faj	100 %

A táblázatban érintett növényfajok közül a természetes állapotra utalók közül dominánsak a kísérő fajok (8,5%), majd a pionír fajok (4,5%). A degradációra utaló fajok közül dominánsak a gyomfajok (70%),

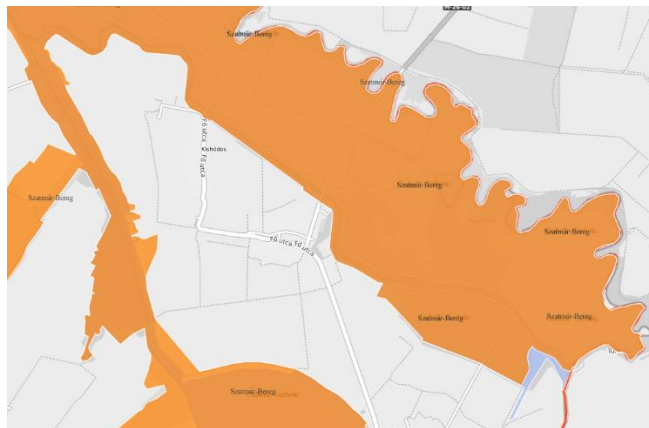

majd a zavarástűrő fajok követik (12,5%) és gazdasági növényfaj (4,5%).

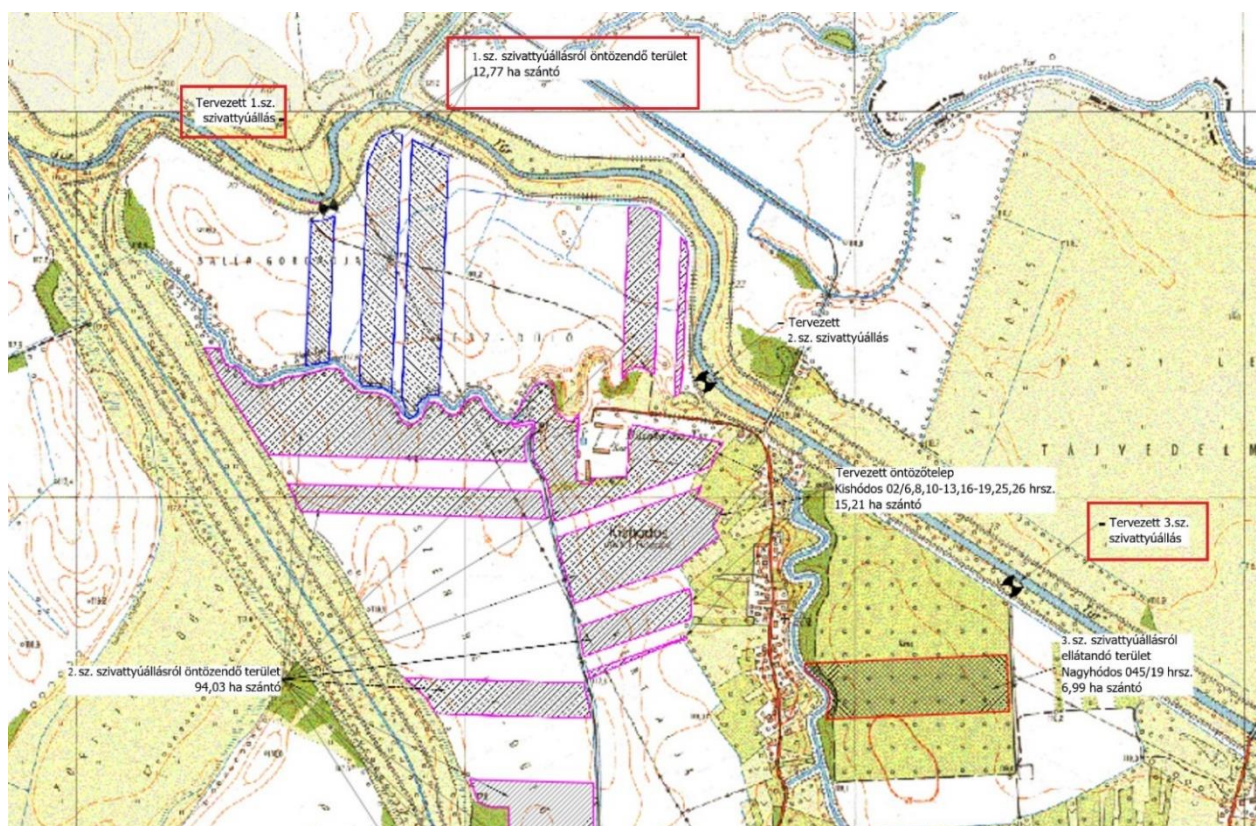
Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, védett, társulásalkotó és adventív növényfaj.

5. Védett természeti területek, Natura 2000 területet érintő hatások, terület bejárása jellemzése

A tervezett beruházás helyrajzi számai Natura 2000-es védelem alatt állnak. A terület bejárása 2023. januárjában történt meg.

1. ábra Az érintett Csaholc - Garbold (HUHN20054) terület

2. ábra A beruházás elhelyezkedése

A beruházási terület a Csaholc - Garbold (HUHN20054) területet érinti, a területre érvényes fenntartási terv alapján a következő alapadatokkal rendelkezik.

6. HUHN20054 Natura 2000-es terület ismertetése

Név

Tervezési terület neve:	Csaholc-Garbolc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjtT)
--------------------------------	--

Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20054
---------------------------------------	-----------

Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	4054,45 ha
---------------------------------------	------------

6.1 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

Jelölő élőhelyek

- 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
- 6440 - Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Jelölő fajok

- Vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*)
- Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- Vértű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*)
- Réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- Halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- Leánykancér (*Rutilus pigus*)
- Szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- Vágó csík (*Cobitis taenia*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

- Vidra (*Lutra lutra*)

A fenti alapadatok illetve a jelölő madárfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard DataForm) 2021. június 22-ével frissített változatait vettük alapul.

Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Botpalád, Csaholc, Garbolc, Kishódos, Kispalád, Méhtelek, Nagyhódos, Rozsály, Sonkád, Tisztaberek, Túrricse

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Botpalád	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	181,10 ha	4,47%	10,98%
Csaholc	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	598,58 ha	14,76%	30,92%
Garbolc	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	373,29 ha	9,21%	51,52%
Kishódos	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	640,74 ha	15,80%	71,87%
Kispalád	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	379,01 ha	9,35%	22,65%
Méhtelek	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	178,57 ha	4,40%	20,69%
Nagyhódos	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	403,07 ha	9,94%	52,71%
Rozsály	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	5,30 ha	0,13%	0,36%
Sonkád	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	47,26 ha	1,17%	2,39%
Tisztaberek	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	779,70 ha	19,23%	42,84%
Túrricse	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	463,99 ha	11,44%	35,74%

6.2 Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület 3375,31 ha -on a Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzetet (teljes kiterjedés: 21891,7 ha) érinti (Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet),

311,393 ha fokozottan védett terület.

A tervezési területből 4041,72 ha a Szatmár-Bereg Különleges madárvédelmi területtel (HUHN10001) van átfedésben.

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület (98,41%), ökológiai folyosó (0,96%)

és pufferterület (0,48%) övezetével egyaránt átfed.

A tervezési terület által érintett régészeti lelőhelyek: Túrricse: Nagy-erdő (azonosító: 38127), Garbolc: Hármashatár (azonosító: 38254), Kishódos: Klastromdomb (azonosító: 38115), Klastrom- erdő (azonosító: 59040).

<u>Típus</u>	<u>Kód</u>	<u>Név</u>	<u>Átfedés (ha)</u>	<u>Átfedés (%)</u>	<u>Kapcsolódó jogszámból száma</u>
tájvédelmi körzet	171/TK/82	Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet	3375,31 ha	83,25%	Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védeltségének fenntartásáról szóló 142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet
különleges madárvédelmi terület	HUHN10001	Szatmár-Bereg Különleges madárvédelmi terület	4041,72 ha	99,69%	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
Országos Ökológiai Hálózat magterület övezet	MT	-	3989,95 ha	98,41%	Magyarország és egyes kiemelt térsegeinek terüle trendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX törvény
Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó	OF	-	38,90 ha	0,96%	Magyarország és egyes kiemelt térsegeinek terüle trendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX törvény
Országos Ökológiai Hálózat pufferterület övezet	PT	-	19,31 ha	0,48%	Magyarország és egyes kiemelt térsegeinek terüle trendezési tervéről szóló 2018. évi

					CXXXIX törvény
Régészeti lelőhely	azonosító: 38127	rricse: Nagy-erdő			
Régészeti lelőhely	azonosító: 38254	Garbolc: Hármashatár			
Régészeti lelőhely	azonosító: 38115	Kishódos: Klastromdomb			
Régészeti lelőhely	azonosító: 59040	Kishódos: Klastrom-erdő			

Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B29	egyéb erdészeti tevékenység, kivéve az agro-erdészethez kapcsolódó tevékenységeket	M	10	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): tisztítási munkák során a cserjék eltávolítása káros lehet a fajra.
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás	M	6,3	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmus minor</i>) (91F0): a tavaszi vízborítások elmaradása, a felszínközeli víz szintjének csökkenése az állományok kiszáradása irányába hatnak. Ezeket egyre nehezebb lesz kőrises ligeterdőknek felújítani.
				Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alnus-Padion</i> , <i>Alnus incanae</i> , <i>Salix alba</i>) (91E0*): a legjelentősebb veszélyeztető tényező a mocsár- és láperdők esetében, hiszen ezek az élőhelyek a többletvíz hatására jöttek létre.
				Sík- és dombvidéki kaszálórét (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): a felszínközeli víz szintjének csökkenése az állományok kiszáradása irányába hat. Emiatt az élőhelyek átalakulnak más élőhelyekké.
				Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): élőhelyein jelentősebb veszélyforrás a ligeterdők szárazodása.

	következtében			<p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): a felszínközeli víz szintjének csökkenése miatt élőhelyei egyre gyakrabban szárazak.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): minden mocsárréten veszélyeztető tényező a kiszáradás.</p> <p>Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>): a területen a faj számára megfelelő potenciális élőhelyeken a legmeghatározóbb veszélyeztető tényező a kiszáradás.</p>
				<p>Vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): a lepkefaj élőhelyét jelentő gyepek kifejezetten üdék, igénylik a vízhatást, de az utóbbi években láthatóan száradnak.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): a felszínközeli víz szintjének csökkenése miatt élőhelyei egyre gyakrabban szárazak.</p> <p>Vidra (<i>Lutra lutra</i>): a Túr medrén kívül az egyéb vizes élőhelyek egyre inkább alkalmatlanok a vidra megtelepedésére.</p>
A08	terület kaszálása vagy vágása	L	0,6	<p>Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>): a túlságosan alacsony tarlóval, teljes körűen végzett kaszálás káros a lepkefaj tápnövényére.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): a parcella egészére kiterjedő gépi kaszálás sok esetben nem megfelelő a faj állományainak.</p> <p>Vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): az intenzív – a lepkefaj optimális életfeltételeihez képest túlzott mértékű és/vagy alkalmatlan módszerrel végrehajtott, a gyepterületét azonos időpontban érintő – kaszálás káros a fajra nézve.</p>
A09	intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	1	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): az intenzív legeltetés a megfelelő élőhelyi struktúrát nem engedi kialakulni, ez káros a fajra nézve.
A36	egyéb mezőgazdasági tevékenység	L	1,4	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): azok a populációk minősülnek leginkább sérülékenynek, melyek biotópjait fokozottabban érinti a cserjék számottevő mértékű eltávolítása.

B07	lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	L	2,5	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>): Az erdőgazdálkodás során a holt faanyag eltávolítása a faj élőhelyeinek szűkülését eredményezi.
I02	eggenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt	L	4,1	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*): a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) teret nyer az élőhelyen, ez káros.
	jelentő fajokon kívül)			Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): élőhelyein az inváziós fajok kiszorítják a természetes tápnövényeket.
				Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>): az inváziós fajok veszélyeztetik a faj tápnövényének élőhelyét.
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): főképp a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) fenyeget terjedésével nagy területeket.
				Vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): helyenként a tájidegen, inváziós növények terjedése ésennek következtében a gyepek fajkészletének, valamint vegetációs minőségének jelentős mértékű leromlása jellemző.
L02	fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdaságivagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	L	1,2	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): a felhagyás hatására az élőhelyek cserjésednek, erdősödnek, átalakulnak más élőhelyekké.
				Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>): legjelentősebb veszélyforrásként elsősorban a sziki kocscordos gyepek természetességére és vegetációs struktúrájára kedvezőtlen hatással lévő szukcessziós folyamatok emelhetők ki (például: beerdősülés, fokozott ütemű cserjésedés).
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): a gyepek cserjésedése jelentős probléma lehet.
				Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): a faj élőhelyét képező kökényes-galagonyás cserjésektől zott mértékű záródása káros.
				Vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): a faj valamennyi ismert lelőhelyét veszélyezteti a szukcesszió, elsősorban a gyepek cserjésedése, gyomosodása, és ennek következtében a gyepek fajkészletének, valamint vegetációs minőségének jelentős mértékű leromlása.

L01	természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	L	0,5	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): a kis vízhozam és az ezzel összefüggésben lévő eliszapolódás, feliszapolódás jelent problémát a faj esetében.
				Leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>): az üledék hatására eltűnnek a sóderes, kavicsos mederrészek, aleánykancér fő táplálkozási helyei.
				Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>): az alacsony áramlási sebesség következtében a szállított szemcsék kiülednek, ami hosszútávon egyes szakaszokon eliszapolódáshoz, feliszapolódáshoz vezet.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
Xo	államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások	L	0,5	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): szennyezések: a különböző vegyületek a víztérbe kerülve a vidratáplálékbázisán keresztül kihatnak a terület vidráira, a biomagnifikáció miatt a kedvezőtlen hatások fokozottabban érvényesülhetnek a csúcsragadozónál.
Kód	potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?

E01	utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	0,5	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): sok vidra esik a közúti közlekedés áldozatául, elsősorban a revírt kereső, kóborló fiatal állatok közül. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A területen a közutak elhelyezkedése, forgalma miatt avöröshasú unka esetében a veszélyeztető tényező hatása minimális
K05	víztestek fizikai változása	L	0,5	Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): a vízinövényzet eltávolításával, partvédő kövezés építésével fontos táplálkozó- és búvóhelyek szűnhetnek meg. A partmenti fás vegetáció eltávolítása a területen nagymértékben befolyásolhatja a faj egyedeinek túlélési esélyeit amiatt, hogy az árnyékolás esetleges megszűnésével a nyári időszakban a víz gyors felmelegedésével annak oldott oxigéntartalma jelentős mértékben csökken. Vidra (<i>Lutra lutra</i>): a vidra kedveli a parti, partközeli vegetáció strukturális diverzitását, az ezt csökkentő, lefolyást elősegítő munkálatok negatívan befolyásolhatják élőhelyét.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): az iszapkotrás, fenékkotrás nem közvetlenül a halfaj egyedeit veszélyezteti, ezek a kotrásnak nyugalmi perióduson kívül nem, vagy csak elenyésző egyedszámban esnek áldozatul. Viszont a faj szaporodásához nélkülözhetetlen kagylók szinte teljes eltűnését eredményezheti.
L02	fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdaságivagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	L	Nem adható meg	Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a legelők és kaszálók felhagyása a szekunder szukcessziós folyamatokon keresztül veszélyeztetheti a faj állományát. A faj állományait az élőhelyek természetes szukcessziós változásai kezdetben növelik, előrehaladva azonban az állományok lokális eltűnését eredményezik.
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	L	Nem adható meg	Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): negatív hatással van a terület kiszáradása a csapadékhiány következtében.
K02	lecsapolás	L	Nem adható meg	Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): negatív hatással van a területek mesterséges kiszáritása, lecsapolása és a belvízelvezetés.

B09	tarvágás	M	Nem adható meg	<p>Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*),</p> <p>Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0),</p> <p>Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeae</i>val és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0*):</p> <p>a tarvágásos véghasználat akkor is rontja az élőhely természetességét, amennyiben ligeterdőnek/gyertyános tölgyesnek újítyák föl.</p>
B17	erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	L	Nem adható meg	<p>Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*),</p> <p>Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0),</p> <p>Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeae</i>val és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0*):</p> <p>a teljes talajelőkészítés akkor is rontja az élőhely természetességét, amennyiben ligeterdőnek/ gyertyános tölgyesnek újítyák föl.</p>

6.3 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Csaholc-Garbolc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyek a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a jelölő értékek mellett a terület egyéb természetes élőhelyei /pl.: üde és nedves cserjések; folyóvizek ; állóvizek / kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A természetközeli/féltermészetes tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel a gyertyános-tölgyes, keményfajlagat jellemző állományokra, valamint égeres erdőkre.
- Őshonos fajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása. A felújításokban a teljes talaj-előkészítés és tuskózás (az akác állományokat kivéve) elhagyása. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni.
- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok kísérletes kidolgozása. Arra alkalmas részekben „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok kialakítása és fenntartása. Természetes cserjeszint kímélete.
- Lábon száradó vagy odvasodó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása.
- A tájidegen erdőállományok fokozatos őshonos állományra cserélése.
- Természetes, inváziós fajok által nem eluralt cserjés-magaskórós erdőszegélyek kímélete és fejlesztése.
- Az inváziós, illetve intenzíven terjedő fajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, aranyvesszők, japánkeserűfű-fajok, akác) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból és fasorokból az idegenhonos fajok (gyalogakác /*Amorpha fruticosa*/, zöld juhar /*Acer negundo*/, amerikai kőris /*Fraxinus pennsylvanica*/, akác /*Robinia pseudoacacia*/ stb.) egyedeit el kell távolítani. Ennek során a sarj vagy újulatképzést meg kell akadályozni.
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túsás, rágási kár megelőzése miatt) a területen a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása, szükség esetén mesterséges apasztása.
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke nem növelhető. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges fenyegetést jelentő

tájidegen fásszárú állományok (pl. akác, amerikai kőris) telepítése még szántókon sem javasolt, illetve nem is újíthatók fel.

- Az erdők területét vagy területének intaktságát csökkentő beruházások mellőzése.
- A területen található csatornákon a vízvisszatartó műtárgyak megfelelő üzemeltetése, szükség esetén új műtárgyak kialakítása a természetes vízkészlet megtartása érdekében.
- Az Öreg-Túr megfelelő vízellátásának biztosítása.
- A vízfolyások mentén a meder és a parti vegetáció jelenleginél kíméletesebb kezelése- fenntartása (kotrás, vízi növényzet irtása, parti fák és cserjék eltávolítása stb.)
- A tervezési területre eső folyószakaszokat a jelölő folyóvízi fajok ökológiai igényeinek megfelelő állapotban kell megőrizni, az élőhely átalakítása (pl. áramlási viszonyok káros megváltoztatása mederduzzasztással, nagymértékű mederalakítás, kanyarátvágás) nemelfogadható.
- A mocsárrétek, kaszálók arra alkalmas területeinek rendszeres kaszálása vagy legeltetése, kíméletes legeltetési és kaszálási módszerek kidolgozása, kaszátlan területek mozaikos kijelölése. A gyepek állapotát javító legeltetési/kaszálási rendszer fenntartása. Cél a területen mozaikosan található rétek, mocsárrétek, magassásosok mozaikjai fennmaradásának biztosítása; a gyepek teljes becserjésedésének megakadályozása. Kíméletes, kaszátlan mozaikokat és hagyásfákat is meghagyó kaszálás, és a jelölő ízeltlábú fajok érdekeit is figyelembe vevő kaszálási rend bevezetése.
- A sziki kocsordos (nagy szikibagoly élőhelye) gyepeken a lepke érdekeit preferáló kaszálási rend kidolgozása.
- Szántók lehetőség szerinti gyepesítése, vagy őshonos faállományú erdősítése.

6.4 Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a melléklet térképei mutatják be).

Kezelési egységek (KE)

Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. „A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz

illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A Csaholc - Garbolc Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 11 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5. mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2015-2016-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett szükséges figyelembe venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

A valamivel több, mint 4000 ha-os terület igen változatos növényzetű, a Szatmári-sík legjellemzőbb élőhelyeinek jó metszetét adja.

Az elkülönített, és alábbiakban részletezendő kezelési egységek (KE) ugyan több – nem csupán természetvédelmi – szempontból jobban tükrözik a művelési-gazdálkodási lehetőségeket, de a művelési ágaknak megfelelő áttekintést is részletezzük:

Erdő művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint az erdő művelési ágú területek kiterjedése összesen 1033,52 ha, míg az erdészeti nyilvántartás szerint az erdőállományok 1099,32 hektáron helyezkednek el. Az erdőrészek állami tulajdonban, magántulajdonban és vegyes tulajdonban vannak.

A jelölő sárga gyapasszövő (*Eriogaster catax*) mellett a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fennmaradása miatt is fontos a cserjés-magaskórós üde erdőszegélyek fenntartása.

A vadlétszám-csökkentése a jelenlegi vadlétszám jelölő erdőtársulások cserje- és gyepszintjének látható károsítása miatt indokolt, mely a jelölő értékek közül főképp a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) táplálkozási lehetőségét korlátozza. Főképp a vaddisznó (*Sus scrofa*) okoz problémát.

Holtfát is tartalmazó, idős erdőállományok megléte a jelölő nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) állományának fennmaradása miatt szükséges.

A láperdő, mocsárerdő állományok fennmaradására különös figyelmet szükséges fordítani, az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) jelölő élőhely fennmaradása érdekében. Az esetleges természetvédelmi kezelések a Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet kezelési terv tervezetével összhangban valósulhatnak meg.

Ezen élőhelyfoltok csapadékos években a jelölő vöröshasú unkának (*Bombina bombina*) nyújtanak élő- és szaporodóhelyet.

A fasorok, facsoportok - az őshonos fafajokból állók - a korábbi erdőállományok maradványaiként értelmezhetők. Néhányuk a jelölő erdei élőhelyeknek [keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia*fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*), enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*)] felelnek meg.

Az idős kocsányos tölgyek meghagyása kulcsfontosságú a jelölő nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*)

szempontjából, továbbá a fasorok fennmaradása a szegélyélőhelyekhez kötődő jelölő állatfajok (díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)) számára is igen fontos.

Az erdő művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-3, KE-7, KE-10 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

b, Legelő és rét művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint a legelő és rét művelési ágú területek kiterjedése összesen 1761,56 ha.

A gyeptípusok csak kaszálással-legeltetéssel tarthatók fenn. Klimatikus okok miatt a területen jelentős a spontán cserjésedésre-erdősődésre való hajlam, a kezeletlen gyepek néhány év alatt képesek átalakulni.

A teljes becserjésedés meggátolása a jelölő gyepi élőhelyek kiterjedésének fennmaradása érdekében, azonban a ligetes megjelenés fenntartása, a cserjék és fák meghagyása több jelölő gerinctelen állatfaj (sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)) miatt szükséges.

A sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára optimális élőhelyeken a cserjék záródása nem haladja meg az 50%-os mértéket, magasságuk pedig a 1,5-2 métert.

A cserjésedés visszaszorítására, és a legeltetés mértékének korlátozására a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) érdekeit figyelembe véve, különösen a faj lehatárolt élőhelyein van szükség.

A kaszálással kapcsolatos korlátozások betartása a jelölő nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) állományainak fennmaradása érdekében különösen fontos a faj élőhelyein.

Haris (*Crex crex*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) jelenléte esetén a kaszálás halasztása a sikeres költés feltétele.

A kezelési javaslatok betartása esetén a kezelési egységet alkotó jelölő élőhelyek (sík- és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) állapota megfelelő marad. Ezeknek az élőhelyeknek az állapota tovább javítható a vízháztartásuk javításával, ami csakis a Sár-csatorna és a Sár-Éger-csatorna működésének befolyásolása révén valósulhat meg.

A javasolt intézkedések továbbá kifejezetten a jelölő vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) lepkefaj érdekében kerülnek bevezetésre. Ugyancsak fontos a kaszálási terv elkészítése ezeken a területeken, a kaszálás időpontjának helyes megválasztása. A magas fűtarlóval történő kaszálás utángyorsabb a növényzet regenerálódása és hamarabb helyreáll az imágók számára optimális, magasabb fűű élőhelyi struktúra. A megfelelő élőhelyi struktúra kialakításához többéves ciklusú kaszálási rend bevezetése indokolt, hogy mindig maradjanak pihentetett részek.

A legelő és rét művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-2, KE-5 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

c, Szántó művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint a szántó művelési ágú területek kiterjedése összesen 717,29 ha.

A mezőgazdasági művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-4 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

A szántók felől az érintkező gyepek-erdők felé megnyilvánuló káros hatások (kemikáliák bemosódása, tápanyagterhelés) mérséklése érdekében szükséges az előírás-javaslatok betartása. A területek természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (az elszántott területek szántóból gyepké alakulnak, az esetlegesen erdősített szántók pedig erdővé).

Az elszántások visszagyepesedésével a jelölő gyepi élőhelyek (*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei – 6440, sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) – 6510) kiterjedése növelhető.

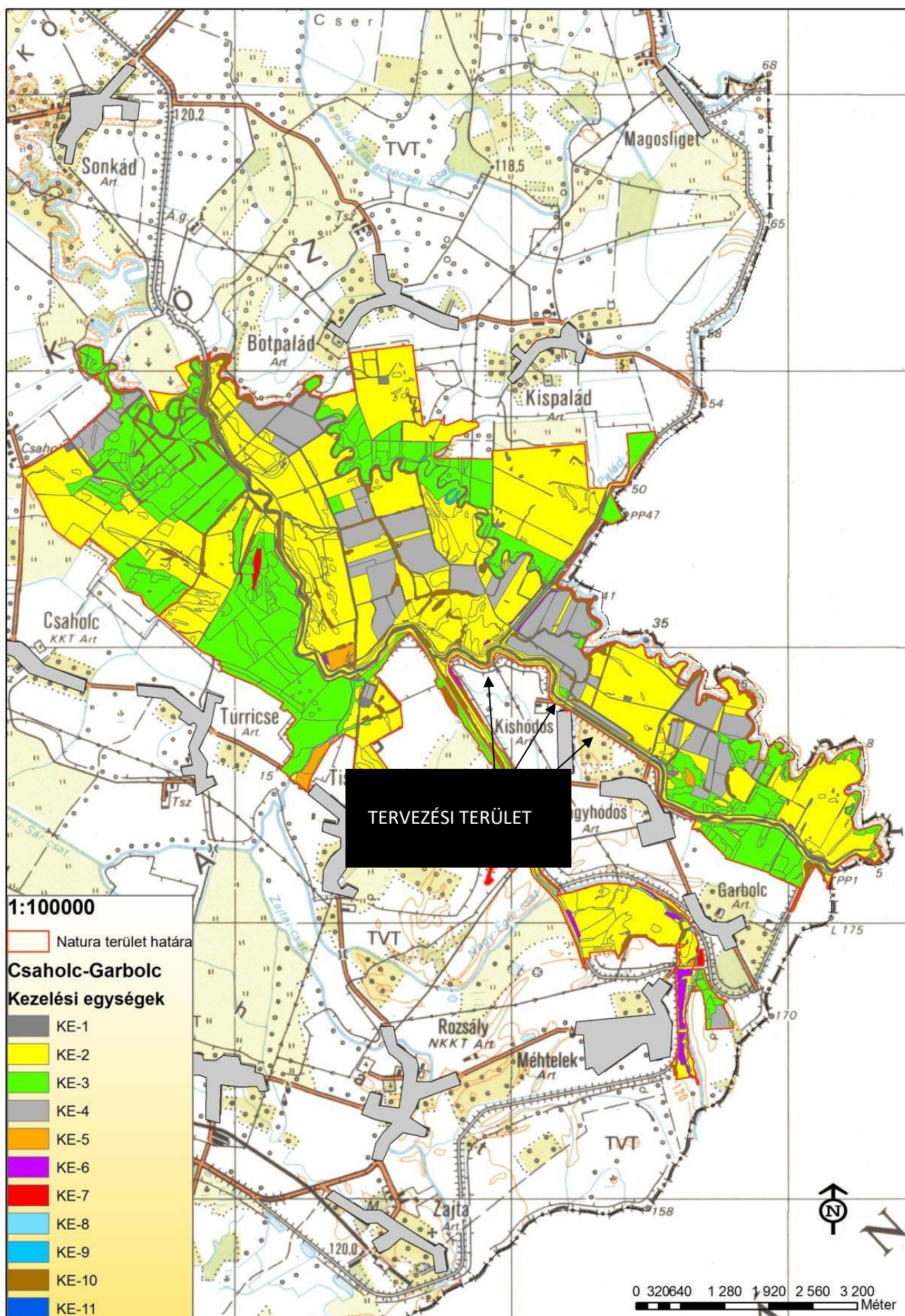
A szántók esetleges erdősítésével hosszú távon az erdei jelölő élőhelyek (pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal (91G0*), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)) kiterjedése növelhető.

Az újonnan kialakult élőhelyek alkalmasak lehetnek a jelölő gyepi lepkefajok (nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)) megtelepedésére, így hosszú távon növelhetik azok állományait is. Ugyanígy, a kialakított erdei élőhelyek 40-50 év múlva már alkalmasak lehetnek a jelölő nagy hörcsincsér (*Cerambyx cerdo*) megtelepedésére is. A szegélyélőhelyek pedig a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) számára lehetnek megfelelőek.

d, Művelésből kivett művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint a kivett művelési ágú területek kiterjedése összesen 517,84 ha. A művelés alól kivett területeket alapvetően műutak, földutak, nyiladékok, karámok, jószágállások, a Túr töltéskoronája, tanyák, gátórházak, kavicslerakatok, a régi Ifjúsági Tábor területe (Nagyhódos), állattartó telep, egy zsilip, és egy partvédő kövezés köfelszíne, mesterséges eredetű (korábbi anyaggyerőkben spontán kialakult) mocsarak, csatornák és árkok, valamint az Alsó-Öreg- Túrnak és a Felső-Öreg-Túrnak (Túr-belvíz-főcsatorna) a Natura 2000 területbe eső mederszakaszai, illetve egyes, mesterségesen levágott mederszakaszai fedik le.

3. ábra az érintett terület kezelési egységei

Ánér kategóriák a tervezési területen:

A vizsgált szántó

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi

kultúrák Annual intensive arable fields

Tavaszi vagy őszi vetésű egyéves nagyüzemi kultúrák vagy learatott helyük, rendszeresen szántott területek. T6-tól nem a táblaméret, hanem a művelés különbözteti el (fokozott műtrágyahasználat, vegyszerezés, gépesítés, az apróparcellás területeken nincsenek köztes mezsgyék és legfeljebb egy-két gyomfaj dominál). Szükség esetén alegységekre bontható :

- T1a – kalászosok (pl. búza, rozs, zab),
- T1b – kapások (pl. kukorica, napraforgó),
- T1c – egyéb egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák.

Az extenzív művelésű egyéves szántóföldi kultúrák a T6-ba sorolandók. Természetessége általában 1-es, de a ritka, védendő gyomfajokkal bíró állományokat kettesnek tekintjük.

A szántókat határoló földút.

OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet

Trampled and ruderal mud vegetation

Erős taposással zavart területek egyszintű, többnyire alacsony, elfekvő növényzete, csupasz földfelszínnek gyomvegetációja, valamint ruderalis iszapnövényzete. Létrejöhét állattartó telepek udvarán, itatóhelyek környékén, tartósan vízzel borított vagy degradált, bolygatott felszíneken / belvizes szántók, libalegelők, vaditatók, dagonyázó helyek, földutak, gátkoronák /. Ide tartozik az egyévesek uralta, ruderalis pionír növényzet.

Jellemző fajok : madárkeserűfű (Polygonum aviculare agg.), kőperje (Sclerochloa dura), egynyári perje (Poa annua), angolperje (Lolium perenne), nagy útifű (Plantago major), heverő tócsahúr (Peplis portula), kakaslábfű (Echinochloa crus-galli). Természetességi értéke 1-es vagy ritkábban 2-es. Nem tartoznak ide a törpekákás iszapnövényzettel borított területek.

Az erdők a táblát határolva

mozaikosan 26D és 29D

erdőtagok

J4 – Fűz-nyár ártéri

erdők Riverine willow-

poplar forest

Folyók alacsony árterén kialakult, többnyire jelenleg is rendszeres elöntést kapó higrofil erdők, amelyek lombkoronaszintjét elsősorban fűz- és nyárfajok képezik, gyepszintjük erdei fajokban általában szegény. Az állomány rögzítendő minimális kiterjedése kb. 200m², legkisebb szélessége kb. 5-10 m. Az idegenhonos fafajok maximális aránya a felső lomb szintben 50% . Természetessége 5-ös.

26E, 29B és 29D

erdőtagok S2 –

Nemesnyárasok

Populus x euramericana plantations

Idegenhonos fafajok uralta erdők és faültetvények

Forests and plantations dominated by non-native tree species

Nemes nyár (Populus x euramericana) fajtákkal, szabályos hálózaton létesített

faültetvények, jellegtelen gyepszinttel. Az idegenhonos fafajok aránya 75% feletti.

Természetessége általában 1-es vagy ritkán, a többnyire elöntést kapó területek „idős

"nagymeretű fákból álló, régi fajták állományai esetében 2-es.

Túr Folyó U8 - Folyóvizek

Water streams

Állandó, egyirányú mozgással rendelkező természetes és mesterséges felszíni vizek (folyók, patakok, csatornák). Nem tartoznak ide a vízi és vízparti közösségekkel benőttterületek és a meder természetes ruderalis növényzete. Természetessége 1-5 között változhat.

Kijelölés alapjául szolgáló fajok, élőhelyek ismertetése HUN 20054

=

Terület jelentősége a fajvédelem szempontjából

Az országos állományhoz viszonyított arány

A: 100% >= p > 15%,

B: 15% >= p > 2%,

C: 2% >= p > 0%,

D: nem jelentős, előfordul

Fajok

Név	Tudományos név	Állomány nagyság (min-max)				
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező	
Mocsári teknős	<u>Emys orbicularis</u>		-			C
Vöröshasú unka	<u>Bombina bombina</u>		-			C
Vágó csík	<u>Cobitis taenia</u>		-			C
Réti csík	<u>Misgurnus fossilis</u>		-			C
Leánykancér	<u>Rutilus pigus</u>		-			C
Halványfoltú küllő	<u>Gobio albipinnatus</u>		-			C
Nagy szarvasbogár	<u>Lucanus cervus</u>		-			D
Nagy hőscincér	<u>Cerambyx cerdo</u>		1000 - 5000			C
Erdei szitakötő	<u>Ophiogomphus cecilia</u>		-			D
Nagy tűzlepke	<u>Lycaena dispar</u>		3000 - 10000			C
Díszes tarkalepke	<u>Hypodryas maturna</u>		5000 - 10000			C
Vérű-hangyaboglárka	<u>Maculinea teleius</u>		1000 - 2000			C
Sárga gyapjasszövő	<u>Eriogaster catax</u>		-			C
Nagy szikibagoly	<u>Gortyna borelii lunata</u>		500 - 1000			C
Lápi szitakötő	<u>Leucorrhinia pectoralis</u>		-			D
Közönséges vidra	<u>Lutra lutra</u>		5 - 20			C
Szivárványos ökle	<u>Rhodeus sericeus amarus</u>		-			C
Vöröslábú hegyisáska	<u>Odontopodisma rubripes</u>		-			C
Apró fillérsiga	<u>Anisus vorticulus</u>		-			D
Balin	<u>Aspius aspius</u>		-			D
Štys-tarsza	<u>Isophya stysi</u>		-			D
Tompa folyamkagyló	<u>Unio crassus</u>		-			D

Név	Tudományos név	Állománymagyság (min-max)			
		állandó	szaporodó / fészkelő	telelő	átvonuló / gyülekező

Élőhelytípusok

Élőhely kódja	Élőhely neve	Kiterjedés (ha)	Borítás (%)
91G0	pannon gyertyános-tölgyesek	210.5	8
6440	ártéri mocsárrétek	1331	5
91F0	keményfás ligeterdők	251.7	10
6510	üde magas fűvű kaszálórétek	66	25
91E0	éger- és kőrisligetek, puhafás ligeterdők, láperdők	40.21	2
6410	kékperjés láprétek	3.52	
6520	veres csenkeszes rétek és sovány gyepek	186.5	

4. ábra HUH20054 terület elhelyezkedése a tervezési területen

Név	Tudományos név	Előfordulás
Mocsári teknős	<u><i>Emys orbicularis</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Vöröshasú unka	<u><i>Bombina bombina</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Vágó csík	<u><i>Cobitis taenia</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Réti csík	<u><i>Misgurnus fossilis</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Leánykancér	<u><i>Rutilus pigus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Halványfoltú küllő	<u><i>Gobio albipinnatus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Nagy szarvasbogár	<u><i>Lucanus cervus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Nagy hörcsincér	<u><i>Cerambyx cerdo</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Erdei szitakötő	<u><i>Ophiogomphus cecilia</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Nagy tűzlepke	<u><i>Lycaena dispar</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Díszes tarkalepke	<u><i>Hypodryas maturna</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Vérfű-	<u><i>Maculinea teleius</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen

hangyaboglárka		
Sárga gypjasszövő	<u><i>Eriogaster catax</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Nagy szikibagoly	<u><i>Gortyna borelii lunata</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Lápi szitakötő	<u><i>Leucorrhinia pectoralis</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Közönséges vidra	<u><i>Lutra lutra</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Szivárványos ökle	<u><i>Rhodeus sericeus amarus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Vöröslábú hegyisáska	<u><i>Odontopodisma rubripes</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Apró fillércsiga	<u><i>Anisus vorticulus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Balin	<u><i>Aspius aspius</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Štys-tarsza	<u><i>Isophya stysi</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető az öntözőndő területen
Tompa folyamkagyló	<u><i>Unio crassus</i></u>	bejárás alkalmával nem volt megfigyelhető

Bár a szóban forgó, tervezéssel érintett területek Natura 2000 -es védelmet élveznek, a terület nagy részén intenzív mezőgazdasági művelés folyik évtizedek óta. Kijelenthető hogy a beruházás volumene, valamint az alkalmazott technológia miatt kivitelezésnél számíthatunk egy minimális zavarásra. Az öntözőtelep üzemeltetése közben zavarás minimális.

7. Szatmár-Bereg különleges madárvédelmi terület HUHN10001

Tervezési terület neve:	Szatmár-Bereg különleges madárvédelmi terület (KMT)
Tervezési terület azonosítója:	HUHN10001
Tervezési terület kiterjedése:	52.847,77 ha

A kijelölés alapjául szolgáló fajok

tudományos név	magyar név	kód	min	max	kritérium
<i>Alcedo atthis</i>	jégmadár	A229	150	200	A
<i>Asio flammeus</i>	réti fülesbagoly	A222	0	10	C
<i>Aythya nyroca</i>	cigányréce	A060	10	15	C
<i>Botaurus stellaris</i>	bölgmbika	A021	30	50	B
<i>Bubo bubo</i>	uhu	A215	1	2	B
<i>Chlydonias hybridus</i>	fattyúszerkő	A196	30	40	C
<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya	A031	100	150	B
<i>Ciconia nigra</i>	fekete gólya	A030	20	25	B
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	A081	100	150	B
<i>Circus cyaneus</i>	kékes rétihéja	A082	50 - télen	100 - télen	B
<i>Circus pygargus</i>	hamvas rétihéja	A084	3	6	B
<i>Crex crex</i>	haris	A122	30	300	A
<i>Dendrocopos medius</i>	közép fakopáncs	A238	100	200	B
<i>Dendrocopos syriacus</i>	balkáni fakopáncs	A429	100	500	B

<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály	A236	80	100	C
<i>Heliaetus albicilla</i>	rétisas	A075	2 - télen	5 - télen	C
<i>Heliaetus albicilla</i>	rétisas	A075	1	2	C
<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém	A022	30	50	C
<i>Lanius collurio</i>	tövisszúró gébics	A338	500	1.000	C
<i>Lanius minor</i>	kis őrgébics	A339	60	80	B
<i>Milvus migrans</i>	barna kánya	A073	1	2	C
<i>Otus scops</i>	füleskuvik	A214	10	20	C
<i>Nycticorax nycticorax</i>	bakcsó	A023	60	70	B
<i>Pernis apivorus</i>	darázsölyv	A072	10	20	C
<i>Picus canus</i>	hamvas küllő	A234	30	40	C
<i>Rallus aquaticus</i>	guvat	A118	30	50	C
<i>Remiz pendulinus</i>	függőcinege	A336	30	50	C
<i>Riparia riparia</i>	partifecske	A249	50	100	C
<i>Sylvia nisoria</i>	karvalyposzáta	A307	600	800	C

A fenti alapadatok illetve a jelölő madárfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard DataForm) 2021. június 22-ével frissített változatait vettük alapul.

7.1 Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye:

Aranyosapáti, Barabás, Benk, Beregdaróc, Beregsurány, Botpalád, Csaholc, Csaroda, Császló, Csegöld, Csengersima, Darnó, Fehérgyarmat, Fülesd, Gacsály, Garbolc, Gelénes, Gulács, Gyüre, Hermánszeg, Hetefejércse, Jánd, Jánkmajtis, Kérsemjén, Kisar, Kishódos, Kisnamény, Kispalád, Kisszekeres, Kisvarsány, Komlódtótfalu, Kölcse, Kömörő, Lónya, Magosliget, Mánd, Márokpapi, Mátyus, Méhtelek, Mezőladány, Milota, Nábrád, Nagyar, Nagyhódos, Nagyvarsány, Nemesborzova, Olcsva, Olcsvaapáti, Panyola, Penyige, Rozsály, Sonkád, Sza- mosbecs, Szatmárcseke, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszabecs, Tiszacsécse, Tizsakerecseny, Tizsakóród, Tizsamogyorós, Tizsaszalka, Tiszavid, Tizstaberek, Tivadar, Túristvándi, Túri- cse, Újkenéz, Uszka, Vámosatya, Vámosoroszi, Vásárosnamény, Zajta.

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település		HUHN 10001-ből		A település területének érintettsége (%)
Név	méret (ha)	(ha)	(%)	
Kishódos	891,59	650	1,23	72,88
Nagyhódos	764,69	424	0,80	55,40

Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető Tényező	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kis jelentőségű)	Hatás keletkezési helye (területen belül/kívül)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő fajra és milyen módon gyakorol hatást
-----	-----------------------	--	---	-------------------------------	---

A8	Gyepterületek kaszálása vagy vágása	H	belül	10	A gyepek korai kaszálásból következő költési sikertelenség a gyepterületeken fészkelő haris (<i>Crex crex</i>), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>) állomány csökkenését okozza.
A33	A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból.	H	belül	40	Gyakorlatilag a KMT teljes területén tapasztalható a tél végi, tavaszi (bel)vizek elvezetése, mely szinte minden esetben nyárra kiszáradást, szárazságot okoz minden élőhelyen. Ez közvetlenül és közvetve minden jelölő fajra jelentős hatást gyakorol.
B6	Fakitermelés	H	belül	20	Az erdősávok eltűnése, fészkelésre alkalmas erdők, fasorok kivágása, a fakitermelés zavaró hatása a terület jelölő madárfajai számára – fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), rétisas (<i>Haliaetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) – jelentős veszélyforrás.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és kapcsolódó infrastruktúra	H	belül	5	A KMT területén több, az országhatárra, határátkelő felé tartó, jelentős forgalmatbonyolító közút (Ukrajna: M49 Beregsurány, M491 Tiszabecs, Románia: M49 Csengersima) fut keresztül. Ezek, illetve az ezeken zajló nagy sebességű közúti forgalom, a jelölő fajok szinte mindegyikére veszélyt (az egyedek elütésével) jelent.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok	H	belül/kívül	60	A jelölő madárfajok számára fontos élőhelyek (erdők, fasorok, cserjések) átalakulása, leromlása – az akác, a gyalogakác, a zöld juhar, az amerikai kőris terjedése eredményeként.
A6	Gyepművelés felhagyása (legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	belül	5	A felhagyásból eredő élőhelycsökkenés a gyepterületeken fészkelő haris (<i>Crex crex</i>), kis (<i>Porzana parva</i>) és pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>) állomány csökkenését okozza. Egyben hatást gyakorol az itt táplálkozó fajok, a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) állományára.
B8	Idős fák eltávolítása	M	belül	20	A fészkelésre és költésre (odúk esetében) alkalmas idős fák kivágása a terület jelölő madárfajai számára – fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), rétisas
					(<i>Haliaetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) – jelentős veszélyforrás.

B15	Előregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	M	belül	20	A fészkelésre és költésre (odúk esetében) alkalmas idős fák kivágása a terület jelölő madárfajai számára – fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), rétisas (<i>Haliaetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) – jelentős veszélyforrás.
D06	Elektromosáram és kommunikáció átvitel	M	belül	5	A KMT területén futó 20 kv-os vezetékek, elosztó és trafó állomások évről-évre a fokozottan védett fajok tucatnyi példányát ölnek meg. Különösen a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) veszélyeztetett.
F31	Hidrológiai viszonyok módosítása lakossági vagy rekreációs célból	M	belül	5	A holtágakon fészkelő és táplálkozó (vonuláskor gyülekező) cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), fattyúszerkő (<i>Chlydonias hybridus</i>), kis csér (<i>Sterna albifrons</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) számára veszélyeztető tényező.
Xe	Európai Uniótól kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások	M	kívül	10	A vonuló, jelölő madárfajok jelentős veszteségeket szenvednek a vonulásuk során. Ukrajnából jelentős hulladék-szennyezés érkezik minden áradás alkalmával
A17	Aratás és termőföldek vágása	L	belül	5	Az aratás alkalmanként költési sikertelenséget okoz a hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), alkalmanként a haris (<i>Crex crex</i>) számára.
B10	Illegális fakitermelés	L	belül	20	Az erdősávok eltűnése, fészkelésre alkalmas erdők, fasorok illegális kivágása, a fakitermelés, a terület jelölő madárfajai számára – fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), rétisas (<i>Haliaetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), feketeharkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>) – jelentős veszélyforrás.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	belül	15	A folyópartok, homokos fűvények illetve holtmedrek mentén a turisztikai célú át- illetve kialakítások a magasparkokon

					fészkelő partifecske (<i>Riparia riparia</i>) éjségmadár (<i>Alcedo atthis</i>), a holtágakon fészkelő és táplálkozó (vonuláskor gyülekező) cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), fattyúszerkő (<i>Chlydonias hybridus</i>), kis csér (<i>Sterna albifrons</i>), kúszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) számára veszélyeztető tényező.
F29	Víztározók és gátak építése vagy fejlesztése lakossági vagy rekreációs fejlesztéscéljából	L	belül	5	A Tisza folyó árizei és az ehhez kapcsolódó árvízvédelmi tevékenységek (nagyberuházások) hatást gyakorolnak a folyó környezetében levő élőhelyekre, az ott élő (jelölő) madárfajokra.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	L	belül	100	A KMT teljes területén vadászati, vadgazdálkodási tevékenység folyik. A KMT területét sűrűn behálózzák folyók, patakok, csatornák, holmedrek rendszerei. A folyamatos hal- és vadgazdálkodási tevékenység közvetlen és közvetett hatást gyakorol a folyó környezetében levő élőhelyekre, az ott élő (jelölő) madárfajokra
G10	Illegális kilövés/ elpusztítás	L	belül	100	A terület ragadozómadarai (lelövés, mérgezés) – rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), és a magaspartoknál fészkelő (a költőüregek zavarása, elpusztítása) jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) és partifecske (<i>Riparia riparia</i>) számára veszélyeztető tényező
I01	Az Úniós számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	L	belül/kívül	10	Természetes úton (a Tisza folyó „lehozza” Ukrajnából) történő beszivárgás (szosznovszkij medvetalp), illetve aktív módon történő behurcolás, betelepítés (mirigyes bálványfa) eredményeként átalakítja jelölő madárfajok élőhelyét.
J01	Felszíni és felszín alatti vizeket érintő kevert forrású szennyezés (édesvízi és szárazföldi)	L	belül/kívül	15	A folyóvizek kémiai és szervesanyaszennyezése a vizek elszennyezését, minőségének romlását, a vizes élőhelyek átalakulását hozza magával.
N01	Hőmérséklet-változás a klímaváltozás következtében	L	belül/kívül	100	A hőmérséklet hektikus változásai jelentős hatást gyakorolnak a költési sikerességre.

Általános célkitűzések:

A Szatmár-Bereg Különleges Madárvédelmi Területté nyilvánításakor a természetvédelmi célkitűzéseket meghatározták, emellett kiemelésre kerültek azok az egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A Szatmár-Bereg Különleges Madárvédelmi Terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és a jelölő fajok számára szükséges élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása. A jelölő fajok közül kiemelten kezelendő a **jégmadár**, a **régi fülesbagoly**, a **cigányréce**, a **bölömbika**, az **uhu**, a **fattyúszerkő**, a **fehér gólya**, a **fekete gólya**, a **barna rétihéja**, a **kékes rétihéja**, a **hamvas rétihéja**, a **haris**, a **közép fakopáncs**, a **balkáni fakopáncs**, a **fekete harkály**, a **rétisas**, a **törpegém**, a **tövisszúró gébics**, a **kis őrgébics**, a **barna kánya**, a **füleskuvik**, a **bakcsó**, a **darászölyv**, a **hamvas küllő**, a **guvat**, a **függőcinege**, a **partifecske**, és a **karvalyposzáta** védelme. Emellett fontos feladat a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangbanlévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása, valamint a jelölő madárfajok állományainak és költőhelyeinek rendszeres monitorozása.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület jelölő értékei mellett egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős érték képviselő fokozottan védett és védett fajok igényeire. Emellett – természetesen - az átfedő, élőhelyvédelmi irányelvek alá tartozó területek és jelölő fajaik/élőhelyeik, valamint a védett természetvédelmi területek természeti állapotának megőrzése, javítása kiemelt prioritást élvez.

A természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja a jelölő fajok állományainak fenntartása vagy megerősítése, valamint az általuk preferált élőhelyek megőrzése, különös tekintettel a fészkelési lehetőségekre, illetve megfelelő táplálékbázis biztosítására. Fontos feladat továbbá a jelölő fajokat, élőhelyeket veszélyeztető tényezők kiküszöbölése, hatásuk csökkentése.

Specifikus célok és végrehajtandó intézkedések (az élőhelyek megközelítésében felsorolva):

- A Beregi- és a Szatmári-sík területén található puha- és keményfás ligeterdők, gyertyános-tölgyesek, kaszáló- és mocsárrétek, üde és szárazgyepek, holtmedrek, bokorfüzesek, fasorok és cserjések, a hagyományos tájhasználat eredményeként fennmaradt fás legelők jelenlegi klimatikus és állatföldrajzi viszonyaira jellemző, természetvédelmi szempontból kiemelt madárfajainak védelme.
- A tájhonos erdőállományok védelme, állapotuk, elegyarányuk, korosztályviszonyaik javítása, a természetközeli erdőgazdálkodási módok előtérbe helyezése, és az erdők területarányának növelése bizonyos szántók, antropogén területek és elsősorban özönnövények uralta területek rovására – a KMT erdős területein élő, fészkelő madárfajok állományának megőrzése, növelése érdekében.

- A tájhonos erdőállományok védelme, állapotuk, elegyarányuk, korosztályviszonyaik javítása, a természetközeli erdőgazdálkodási módok előtérbe helyezése, és az erdők területarányának növelése mellett kiemelten figyelni és gondoskodni kell az erdőállomány korának javítására, a korelosztás minél idősebbé tételére. Ezen belül szükséges felemelni a vágásérett kort, a lehető legtovább kitolni a véghasználatot.
- A KMT erdőállományaiban fészkelő jelölő madárfajok élőhelyének (fekete gólya, rétisas, barna kánya, darázsölyv, füleskuvik, közép fakopáncs, fekete harkály, hamvas küllő, örvös légykapó), fészkelőhelyének megőrzése, a biztonságos költés feltételeinek biztosítása. A területen fészkelő - jelölő - fajok állományának megőrzése, növelése.
- Az idős fákkal, fasorokkal tagolt gyepek, fás legelők megőrzése egyrészt a jelölő madárfajok (fehér gólya, szalakóta, kis őrgébics, nagy őrgébics, füleskuvik), másrészt a térségre jellemző élőhelyek fenntartása miatt nagy fontosságú.
- A szatmár-beregi tájra jellemző extenzív művelésű, idős gyümölcsösök megőrzése egyrészt a balkáni fakopáncs védelme, másrészt egy hagyományos gazdálkodási mód megőrzése szempontjából szükséges.
- A jelölő madárfajok fészkelése (haris, réti fülesbagoly, hamvas rétihéja, guvat), táplálkozása (barna rétihéja, kékes rétihéja, hamvas rétihéja, rétisas) szempontjából értékes füves élőhelyek megőrzése, fenntartása – a védelmükhöz szükséges gazdálkodási korlátozások mellett.
- A búvó-, táplálkozó- és szaporodóhelyként szolgáló bokrokat meg kell őrizni, ill. növelni területarányukat, különösen a táblaszegélyeken és a homogén mezőgazdasági területeken búvó, táplálkozó vagy fészkelőhelyet teremtve, többek között a karvalyposztának és a töviszúró gébicsnek.
- A Tisza folyó mentén a parti kövezések, mederstabilizálások csökkentése, korlátozása fontos a szakadófalak frissülése, és az ott fészkelő jégmadár, partifecske és gyurgyalag állományának megőrzése érdekében.
- A területen található holtágakat, hullámtéri medreket meg kell őrizni, megfelelő vízkormányzással biztosítani kell ezek rendszeres vízutánpótlását. Az ártéri tájgazdálkodás hagyományos formáinak megújítása, megőrzése (pl. fokgazdálkodás), melynek következtében táplálkozó- (vörös gém, fekete gólya, bakcsó) és fészkelőhelyet biztosítanak (bakcsó, törpegém, bölömbika, szerkőfélék) a jelölő és egyéb madárfajoknak.
- A fészkelő, átvonuló és telelő récefajok (különösen a jelölő cigányréce) védelme fontos a Szatmár-Bereg KMT területén - különös tekintettel a vízivad vadászatokra.
- A KMT területén található felhagyott kőbányákban (Tarpa, Barabás) fészkelő uhu állomány megőrzése érdekében a bányák zavartalanságának biztosítása kiemelkedő fontosságú.
- Az agresszíven terjedő invazív növényfajok (gyöngyvessző-fajok, gyalogakác, amerikai kőris, zöld juhar stb.) visszaszorítása, helyükön őshonos cserjések, bokrosok, facsoportok kialakítása, megőrzése.
- A településeken fészkelő (és vonuló) fehér gólya állomány megőrzése érdekében az áramszolgáltató cégekkel közösen a fészkelési és áramütés elleni biztonságot növelni kell a települések bel- és külterületén egyaránt.
- A természetes és mesterséges vizes élőhelyeinek nádasaiban fészkelő fajok (törpegém, bölömbika, barna rétihéja, függőcinege) állományainak szinten tartása.

A tervezés során figyelembe vettünk további védett és fokozottan védett madárfajokat (gém- félék: szürke gém, nagy kócsag, ragadozó madarak: vörös kánya, kabasólyom, héja), illetve egyéb indikátor-állatfajokat (kételtűek, vidra, odúlakó denevér-fajok) is, amelyek speciális ökológiai szerepük, élőhelyi igényeik, területkezeléssel kapcsolatos érzékenyséjük vagy biogeográfiai jelentőségük folytán a kezelési előírás-javaslatok megadásánál jelentőséggel bírtak. Természetesen a tervezés során figyelembe vettük a Szatmár-Bereg KMT területével átfedésben levő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület jelölő élőhelyeinek és jelölőfajainak megőrzését, a lehetőségekhez mérten beépítve az azokban megfogalmazott előírásokat, javaslatokat.

A célitűzések eléréséhez rendelt intézkedési javaslatok:

- A természetszerű erdőkben az erdészeti beavatkozások (főként tarvágás) visszaszorítása. Az idős (fészkelésre alkalmas), odvasodó faegyedek (költhódú), valamint holt faanyag (KjTT jelölő fajai) meghagyása.
- A területen található természetszerű erdők esetében javasolt a véderdő funkciót előtérbe helyezni a gazdasági rendeltetéssel szemben. Ennek szellemében hosszútávon elérhető illetve biztosítható az idős erdőállományok kialakítása, megőrzése, melyek elengedhetetlenek a jelölő ragadozómadarak (barna kánya, darázsölyv, rétisas) és a fekete gólya sikeres fészkeléséhez.
- A keményfa ligeterdők és a gyertyános-tölgyesek esetében fokozatos átállás valamely folyamatos erdőborítást biztosító művelési módra. Ennek szellemében hosszútávon elérhető illetve biztosítható az idős erdőállományok kialakítása, megőrzése - melyek elengedhetetlenek a jelölő ragadozómadarak (barna kánya, darázsölyv, rétisas) és a fekete gólya sikeres fészkeléséhez.
- Az erdőgazdálkodás során törekedni kell a tájidegen, inváziós fafajok (zöld juhar, amerikai kőris, akác, illetve a gyalogakác) visszaszorítására, lecserélésére őshonos fajokra
  - o kivétel a sokbordás futrinka (*Carabus hampei*) előfordulási területei.
- A fahasználat időbeli és térbeli korlátozása az erdőben fészkelő fajok védelme érdekében (fekete gólya, fokozottan védett ragadozómadár-fajok).
- A fahasználat során – az időbeli és térbeli korlátozása figyelembe vételével – figyelmet kell fordítani a fészkelésre alkalmas idős, odvas fák kíméletére, megőrzésére az erdőben fészkelő, jelölő odúlakó fajok védelme érdekében (fekete harkály, hamvas küllő, közép fakopáncs, örvös légykapó, füleskuvik).
- A fás legelők állományának megőrzését, állapotának javítását, fáinak frissítését elsősorban a hagyományos legeltetéssel párhuzamosan javasolt megoldani.
- A még jó ökológiai állapotban lévő gyepek rendszeres, hasznosítását hosszú távon (legeltetés, kaszálás) meg kell oldani – a gyepek földön fészkelő madarainak (haris, réti fülesbagoly, hamvas réti héja, vízicsibék, fűrj, stb.) védelme érdekében. A beerdősítés csak legvégső esetben, és akkor is csak természetszerű erdővé alakítható célállománnyal fogadható el – a természetvédelmi kezelővel egyetértésben.
- A kaszálás a védett, fokozottan védett fajok igényeinek figyelembe vételével, azok populációinak megőrzésével történhet. A földön fészkelő fokozottan védett madárfajok (haris, pettyes vízicsibe, kis vízicsibe, guvat, réti fülesbagoly, hamvas réti héja) költése esetén július 31. utánra kell korlátozni a kaszálást/betakarítást a kijelölt védőzónán belül.
- A kaszálások során kizárólag a természetvédelem számára elfogadható módszer és technológia alkalmazható (madárbarát/tágító kaszálási módszer, láncfüggönyös vadriasztó

használata és nappali munkavégzés, megfelelő munkasebesség, stb.) biztosítva ezzel a földön fészkelő madárfajok védelmét.

- Fészkelési időszakban (április 20. és augusztus 15. között) a lakott szakadófalak közelében horgászati tevékenység korlátozandó. Ezeken a szakaszokon a vízi közlekedést is szabályozni célszerű (hullámkeltés csökkentése sebességkorlátozással), biztosítva apartifecske és a jégmadár költségének sikerességét.
- A mesterséges halastavakon fészkelő, átvonuló és telelő réce- és vöcsökfajok, valamint a fattyúszerkő állományok megőrzése érdekében a vízivad vadászatot illetve a halastavi gazdálkodást szabályozni, koordinálni szükséges – a természetvédelmi kezelőegyetértésével.
- A területen található holtágakat, hullámtéri medreket meg kell őrizni, megfelelő vízkormányzással biztosítani kell ezek rendszeres vízutánpótlását. Az ártéri tájgazdálkodáshagyományos formáinak megőrzése, fenntartása (pl. fokgazdálkodás), melynek következtében táplálkozó- (gémfélék, récefélék) és fészkelőhelyet biztosítanak (szerkők) a jelölő és egyéb madárfajoknak.
- Az inváziós növények nagy kiterjedésű homogén állományait (főként a gyalogakácosok) felszámolva/visszaszorítva, rendszeres kaszálással gyepként kell fenntartani, vagy át kell alakítani természetszerű cserjéssé, erdővé - melyek fészkelőhelyet biztosíthatnak a karvalyposztának, a tövisszűrő gébicsnek.
- A búvó-, táplálkozó- és szaporodóhelyként szolgáló bokrosokat meg kell őrizni, ill. növelni területarányukat, különösen a táblaszegélyeken és a homogén mezőgazdasági területeken búvó, táplálkozó vagy fészkelőhelyet teremtve, többek között a karvalyposztának és a tövisszűrő gébicsnek.
- A településeken fészkelő fészkelő fehér gólya állomány megőrzése érdekében az áramszolgáltató cégekkel közösen a fészkelési és áramütési biztonságot növelni kell.
- Az elektromos légvezeték-rendszer (oszlopok, transzformátorok, elosztók, vezetékek) átalakítása oly módon, hogy sem ütközéssel, sem áramütéssel ne veszélyeztesse az érintett KMT madárvilágát, különös tekintettel a jelölő fajokra.
- Az átvonuló/telelő úszóréce-csapatok vonulóhelyeinek védelme miatt a vízivad-vadászat térbeli és időbeli korlátozása indokolt.
- A természetes és mesterséges vizes élőhelyeinek nádasaiban fészkelő fajok (pl. gemfélék, barna rétihéja, nádi énekesmadarak) állományainak szinten tartása érdekében a lehetőségekhez képest gondoskodni kell azok vízpótlásáról, illetve a nádasok zavartalanságáról, a nádaratás koordinálásáról, korlátozásáról.
- A földön (haris), és a partfalakban fészkelő jelölő fajok (partifecske) költési sikere érdekében célirányos állománycsökkentéssel szabályozni szükséges a fészepredátorok számát - vaddisznó (haris) és a vörös róka, borz (partifecske).

A tervezés során figyelembe vettünk további madárfajokat (gémfélék: szürke gém, ragadozó madarak: vörös kánya, kabasólyom), illetve egyéb indikátor-állatfajokat (kételtűek, vidra, odúlakó denevér-fajok) is, amelyek speciális ökológiai szerepük, élőhelyi igényeik, területkezeléssel kapcsolatos érzékenyséjük vagy biogeográfiai jelentőségük folytán a kezelési előírás-javaslatok megadásánál jelentőséggel bírtak. Természetesen a tervezés során figyelembe vettük az érintett kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület jelölő

élőhelyeinek és jelölő fajainak megőrzését. A lehetőségekhez mérten beépítettük azokat a KMT fenntartási tervében megfogalmazott előírásokat, javaslatokat.

tudományos név	magyar név	
<i>Alcedo atthis</i>	jégmadár	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Asio flammeus</i>	réti fülesbagoly	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Aythya niroca</i>	cigányréce	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Botaurus stellaris</i>	bölgőmbika	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Bubo bubo</i>	uhu	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Chlydonias hybridus</i>	fattyúszerkő	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Ciconia nigra</i>	fekete gólya	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Circus cyaneus</i>	kékes rétihéja	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Circus pygargus</i>	hamvas rétihéja	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Crex crex</i>	haris	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Dendrocopos medius</i>	közép fakopáncs	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Dendrocopos syriacus</i>	balkáni fakopáncs	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Heliaeetus albicilla</i>	rétisas	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Heliaeetus albicilla</i>	rétisas	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Lanius collurio</i>	tövisszúró gébics	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Lanius minor</i>	kis őrgébics	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Milvus migrans</i>	barna kánya	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Otus scops</i>	füleskuvik	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Nycticorax nycticorax</i>	bakcsó	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Pernis apivorus</i>	darázsölyv	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Picus canus</i>	hamvas küllő	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető

<i>Rallus aquaticus</i>	guvat	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Remiz pendulinus</i>	függőcinege	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Riparia riparia</i>	partifecske	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető
<i>Sylvia nisoria</i>	karvalyposzáta	A bejárás alkalmával az öntözőtelep területén nem volt fellelhető

Bár a szóban forgó, tervezéssel érintett területek Natura 2000 -es védelmet élveznek, a terület nagy részén intenzív mezőgazdasági művelés folyik évtizedek óta. Kijelenthető hogy a beruházás volumene, valamint az alkalmazott technológia miatt kivitelezésnél számíthatunk egy minimális zavarásra. Az öntözőtelep üzemeltetése közben zavarás minimális.

8. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása:

A beruházással érintett területek 2.1.2-pontban található hrsz-ek.

A szántók, műveléséhez és az öntözés működtetéséhez különleges létesítmény nem szükséges, illetve a szivattyú, valamint a csőhálózat telepítéskor elkészülnek, a szivattyú telepítése és az öntöző berendezések telepítése, a munkagépek felvonulása, anyagok, berendezések szállítása közúton, valamint dűlőúton történik, a természeti környezet nem sérül. A teher és személyforgalom is ezen az útvonalon történik. Fix vízi létesítmény nem készül, az öntözési időszak végén a cég telephelyére szállítják az eszközöket.

A szántók művelése, öntözése, a megtermelt mezőgazdasági termény feldolgozása, értékesítése lakossági szolgáltatás, közvetve munkahely védelem. A szántók művelése, öntözése, helyi jelentőségű beruházás, de munkalehetőséget biztosít munkahelyszegény környezetben, de fontos szempont a terület hasznosítása mellett a természeti értékek, a teljes élővilág megőrzése és védelme.

Az anyag és személyszállítások karbantartott, jó műszaki állapotban tartottgépekkel, berendezésekkel, eszközökkel történik, hogy elkerülhető legyen a meghibásodás, a környezet terhelése. A hatásbecslési vizsgálatot az hatósági előírásnak megfelelően az egész hatásterületen végeztük el.

A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása:

Az alternatív megoldásként nagyobb környezeti terhelést jelentő öntöző megoldások jöhetnek csak szóba, amiket ennek az okán nem vizsgáltunk.

A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése:

A szóban forgó HRSZ-ek öntözését a fentebb ismertetett Öntözőrendszer kiépítésével tervezik, aminek a vízellátását a Túr folyóból tervezik. A beruházás kivitelezése megkezdése időpontjára a betakarítás utáni időszak a legalkalmasabb. Az öntözés a csapadékszegény időszakban szükséges.

A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá:

- társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek *(amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)*
- emberi egészség vagy élet védelme
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek *(amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)*

9. A kedvezőtlen hatások mérséklése

Kedvezőtlen hatások a közösségi jelentőségű madárfajokra és egyéb védett állat és növény-fajokra nincsenek, mivel bejáratott technológiákat alkalmaznak, valamint jelenleg is végzett tevékenységet fejlesztenek tovább.

A szóban forgó tervezési területen túl kedvezőtlen hatással nem számolunk.

10. Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések:

A tervezési terület és a környezetében levő szántók gondozottak, ezért nem gyakorol negatív hatást sem a Natura 2000 területre a kijelölés alapjául szolgáló és közösségi jelentőségű madárfajokra, ezért kiegyenlítő intézkedések előírását nem tartom szükségesnek.

11. Élővilágra, élőhelyre várható hatása a beruházásnak, hatásterület bemutatása

Közvetlen hatásterület

Tájvédelmi szempontból a közvetlen hatásterület megegyezik a tervezett nyomvonal által közvetlen igénybevétellel érintett területtel (a földbe süllyesztett vezeték nyomvonal) viszont kijelenthető, hogy semmilyen minőségi változás nem várható a beruházás miatt.

Közvetett hatásterület

Tájvédelmi szempontból közvetett hatásterületnek tekinthető mindaz a terület, ahonnan a tervezett nyomvonal kapcsolódó létesítményeivel együtt még látható lesz. A láthatóság érvényesülése a tengerszint feletti magasságtól, a lejtők hajlásától, hosszától, a hegy-völgy formációk jellegétől, ill. az út vízszintes és függőleges nyomvonalvezetésétől függ. A láthatóságot, az át-, a ki- és a rálátást a geomorfológiai adottságok mellett a felszínborítottság, a területhasználati mód és a beépítettség mértéke határozza meg.

Beruházásnak közvetett tájképromboló hatása nincs.

Főbb építési tevékenységek csoportjai ami befolyásolhatják a tájképet

- fa- és cserjeirtás (fásszárú növények irtása). **Nem várható a kivitelezés során**
- területfoglalás (új út, ideiglenes depónia, szállítási útvonalak) **Nem várható a kivitelezés során**
- munkagépek forgalma (talaj tömörülése, zajhatás) **várható a kivitelezés során kb. 1-2 nap.**

Szóba jöhető kedvezőtlen hatások a kivitelezés folyamán

- területfoglalás **Nem várható a kivitelezés során**
- biológiai aktív felületek csökkenése **Nem várható a kivitelezés során**

- por- és zajszennyezés, **várható a kivitelezés során**
- zavarás, **várható a kivitelezés során**
- inváziós fajok elszaporodása, **Nem várható a kivitelezés során**

A beruházás során új területfoglalással nem kell számolni, süllyesztett nyomóvezeték kerül kiépítésre.

A beruházás Natura 2000 jelölő élőhelyet és jelölő fajokat élőhelymegszűnéssel, ill. populációk károsításával nem érint. A Natura 2000 terület koherenciáját („működő kapcsolat, átjárhatóság, egybefüggőség”) a beruházás negatívan nem érinti, mivel a beruházás jellegéből fakadóan a koherencia az élőhelyek között megmarad.

A beruházásnak depónia szükséglete nincs. Talajbolygatásra az új nyomóvezeték fektetésénél kell számítani, viszont a kitermelt föld visszatemetésre kerül így csak időleges zavarás várható.

A jelölő fajokra valamint élőhelyeit figyelembe véve nem zavaró a beruházás.

Az élőlények mindennapos bioritmusát, táplálkozási- és vándorlási szokásait átmenetileg megzavarhatja a telepítéssel összefüggő zajártalom. **(Zaj hatásbecslét, hatásterületének kijelölését az EVD tartalmazza). Üzemelés során zavarással nem számolunk.**

Kivitelezési szakaszban

A kivitelezés során, a munkagépek következtében a talaj tömörödik. A talaj tömörödés mértékét a munkaterület kiterjedésének csökkentésével lehet minimalizálni, amit a szükséges mértékűnél szélesebb letaposást kerülésével, valamint a munkagépek minél rövidebb idejű terhelő hatásával és munkaszervezéssel lehet elérni. A kivitelezés befejeződését követően a talaj rekultivációra nincs szükség (talajlazítással).

Üzemeltetési szakaszban

A talajt negatív hatás nem éri.

A tervezési területen feltételezhetően jelenlévő **madarak védelme érdekében, a költési idejükben (április 1. és július 30. között) nagy zajterheléssel és emberi, gépi mozgással történő munkák ne történjenek.** Amennyiben a kivitelezés ütemezése miatt az ilyen jellegű munka elhagyása egyéb okok miatt nem tartható, úgy a munkafeladatokat napközi időkorlátozással szükséges megoldani.

Az esetleges gyomosodás elkerülése érdekében az érintett Natura 2000-es területek fenntartási terveiben szereplő ajánlások betartandóak.

A depóniákat felhasználásukig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Az ideiglenes depóniák felszínén a gyomosodást meg kell akadályozni a rövid időn belüli visszatérítésig. A gyomosodás ellen kaszással kell védekezni, a maghozás előtti állapotban.

A munkafolyamatok ismerete alapján kijelenthető, hogy élővilágra, élőhelyre kivitelezés során minimális zavaró hatást gyakorol, üzemelés közben semmilyen zavaró hatást nem gyakorol a beruházás.

12. A beruházási terület tágabb környezetének tájkaraktere, beruházás tájformáló hatása, beruházás tájszerkezetre gyakorolt hatása

Tájkarakter, tájszerkezet jellemzése

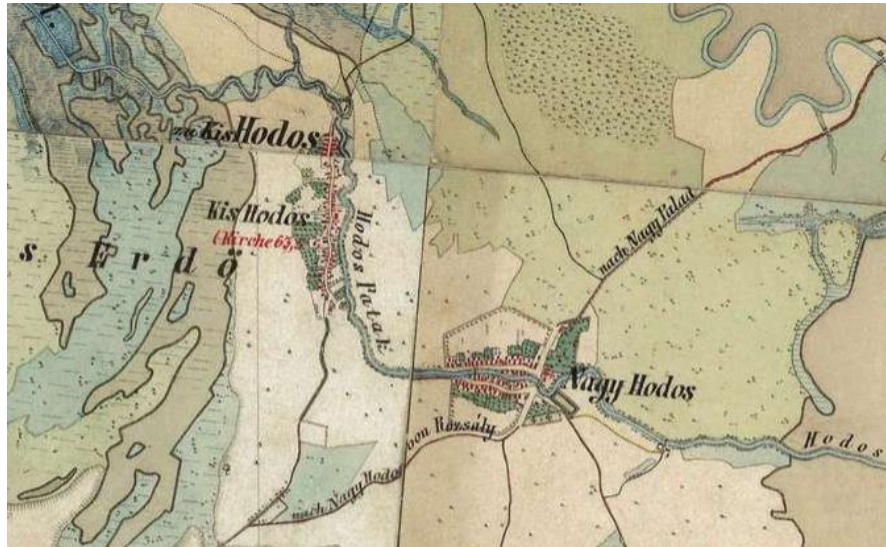
Az első katonai felmérés (1782–1785) alapján a XVIII. század második felében különféle tájhasznosítás volt jellemző a tervezési területen. Főleg erdős terület volt a jellemző bár mezőgazdasági művelésű területek is megfigyelhetők a lenti térképen. A területen több útvonal halad már át.

5. ábra Az első katonai felmérés kivágata a tervezési terület térségéből

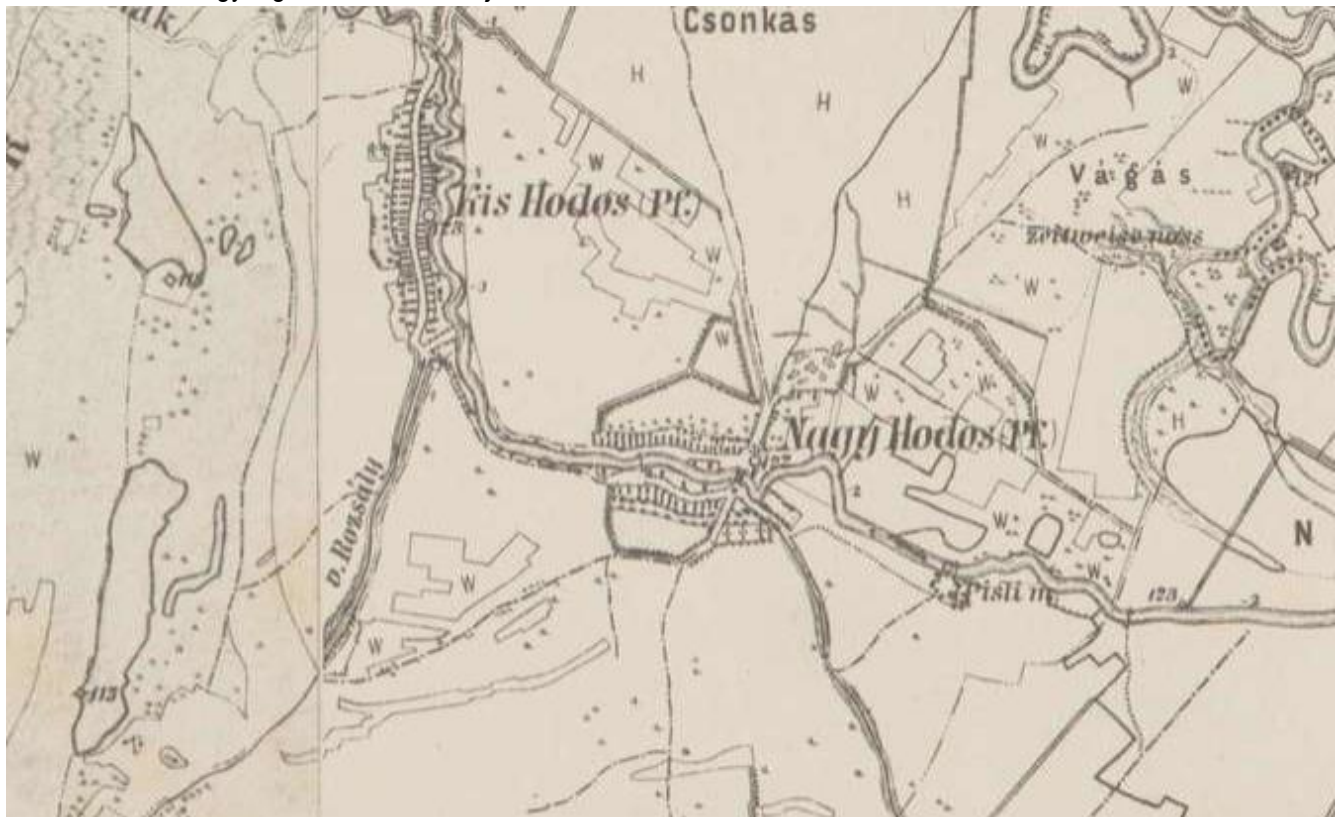
A második katonai felmérés (1819–1869) alapján a tervezési területen a XIX. században is különféle tájhasznosítás folyt, megjelennek a nagy kiterjedésű szántók amiket szőlők, erdők, legelők tagoltak. Szembetűnő, hogy az erdők területe jelentősen csökkent az első katonai felméréshez képest.

6. ábra II. katonai felmérés kivágata

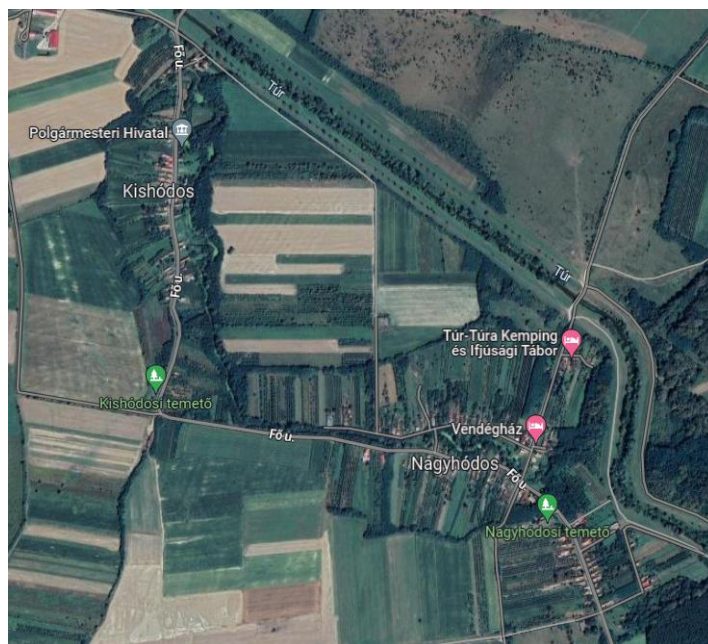
A harmadik katonai felmérésen (1869-1887) látszik, hogy az előző térképhez mérten tovább csökken az erdős területek nagysága, és továbbra is jelentős a szántóterületek mérete.

7. ábra III. katonai felmérés kivágata

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a település jelentős fejlődésen ment keresztül az évek során. A térképeken jól kivehető, hogy a település lakott területeit mezők, legelők vették körül, valamint jelentős tájformáló szerepe volt a Tiszának is.

Alapvető változás a tájhasználatban annyiban várható, hogy az ún. „non food” mezőgazdasági szisztéma alapján előtérbe kerülnek az ipari növények termesztése, ez esetenként színesíti a tájat, mivel nagy felületű virágzó táblák is megjelenhetnek. Ezen mezőgazdasági területekre a nagyipari művelés a jellemző, mely iparág számottevő munkaerőt nem foglalkoztat. A konyhakerti növények háztáji (őstermelői) gazdálkodása a lakosság kiegészítő kereseti forrása és a nyírségi vásár (Községi piac) mindennapi termékeivé válhatnak. A község tulajdonában levő művelés alá nem tartozó beépítetlen földterület és termőföldek hasznosítása a helyi mezőgazdaság szereplőivel átgondolandók (a kertészet és díszfaiskolai lehetőségek).

8. ábra 2022-es Google Earth fotó

A Szatmár–Beregi-síkság ami két további kistájra a Szatmári-síkra és a Beregi síkra bomlik az Alföldnek mint nagytájnak a részét képezi, és a Felső-Tisza-vidék középtájhoz tartozik. Határvonala nyugaton a Nyírség, északon a Tisza, keleten és délen pedig Ukrajna és Románia területére nyúlik át.

A terület az Északkeleti-Kárpátok és az Erdélyi-szigethegység északi, valamint a Nyírség kelet-északkeleti része között fekvő alföldi peremsüllyedék része, melynek tengerszint feletti magassága (a tarpai és a barabási Típet hegyet nem számítva) 106–124 méter között változik, a magasságkülönbség 18 méter, tehát tökéletes síkság, mely a pleisztocén és holocén időszakban lezajlott tektonikus mozgások, és a folyók eróziós, akkumulációs munkája során alakult ki.

A terület kultúrtörténeti értékeit tekintve az Alföld egyik legszebb és leggazdagabb mikrorégiója.

A Szatmári- és a Beregi-síkság között, 37 település külterületén helyezkedik el, a 22.246 hektár területet magába foglaló mozaikos szerkezetű Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet is, amelyből 2.307 hektár fokozottan védett.

A peremsüllyedéket északról és keletről a fiatal, harmadidőszakban kialakult kárpáti vulkánok koszorúja, délről a Szilágysági dombvidék és a Bükk, nyugat és délnyugat felől pedig a Nyírség nagyrészt pleisztocén kori hordalékkúpja határolja. A Kárpátokból érkező folyók által épített hordalékkúp keleti része a Nyírség mai peremének törésvonala mentén, a pleisztocén-holocén időszak között lesüllyedt, ez a lassú süllyedési folyamat jelenleg is tart. A megsüllyedt területen a folyóvízi erózió átformálta és fiatalabb öntésüledékekkel takarta be a korábbi hordalékkúp felszínét.

A terület nagy részét síkra egyengetett agyagos öntések borítják, amelyek a környező domb- és hegyvidékekről lehordott löszös üledékek révén keletkeztek. E Jégkorszak végi löszös-homokos üledék csak a Beregi-síkság néhány pontján, (például Csaroda mellett) maradt a felszínen. A táj legidősebb képződményei a fiatal harmadidőszaki (pliocén) képződésű, szigetszerű, apró "romvulkánok", melyek kiemelkedő tájképi értéket képeznek. Ilyen úgynevezett romvulkán található például a Barabás község közelében fekvő, főképp riolit kőzetből álló 221 méter magas Kaszonyi-hegy, mely már Ukrajna területére esik, valamint a dacit alapkőzetű Tarpai-Nagyhegy, melynek legmagasabb pontja 156 méter. Mindkettőt 1-4 méter vastagságú lösztakaró borítja.

A Szatmár-Beregi-síkság legnagyobbbrészt fiatal (holocén) folyami öntéseken alakultak ki, melynek talajképző közete nagyrészt öntésiszap és agyag. Ebből és a klimatikus viszonyokból adódóan a területet túlnyomóan öntéstalaj és a réti talaj borítja, de az egykori Ecsedi-láp területén láptalajok is találhatók.

A Szatmár-Beregi-síkság vizeinek nagy része Magyarország határain túli peremhegységekből, főleg keleti-délkeleti irányból érkezik.

A terület legnagyobb folyója a Tisza, mely, Tiszabecs felettig számtalan mellékággal, zátonnyal, sellővel rendelkező, kavicsos medrű, mely innentől válik kanyargós, síkvidéki folyóvá, melynek esése a szabályozások elkezdése óta - mederrövidülés miatt - jelentősen megnőtt, ezért medre egyre mélyebbre vágódik be és Tivadarnál már a két métert is eléri, és bal parti mellékfolyója, a Túr Garbolctól, az országba való belépés pontjától már ázott mederben folyik, de a Sonkától kezdődően a régi mederben az Öreg-Túrban is folyik a víz, Túr-belvíz-főcsatorna elnevezéssel.

A terület többi jelentősebb folyói közül a Szamosnak például alig maradt természetes kanyarulata, a Krasznát pedig, amely egykor az Ecsedi-lápot táplálta, egy mesterséges mederbe terelték, és míg korábban a Szamosba torkollott, most közvetlenül a Tiszába van vezetve, míg a Szatmár-Beregi-síkságot egykor behálózó kisebb vízfolyások mint a Batár, Gőgő, Tapolnok, Palád, Szenke, Csomota, Csaronda, Szipa mára már nagyrészt belvízgyűjtő csatornákká váltak.

A folyószabályozások eredményeképpen számos morotva és holtmeder is kialakult, ezek ma főleg a hullámtereken helyezkednek el, de sok a gáton kívülre is került. Ezekből a holtmedrekből a területen több mocsár és néhány láp is kialakult, azonban a vízrendezések következtében az egykori Ecsedi-lápnak mára csak a neve és a híre maradt fenn, maga a láp majdnem nyomtalanul eltűnt.

Beruházás tájformáló hatása.

Mint ismeretes a jelen beruházás célja 3 db vízkivételi pont létesítése, valamint nyomóvezeték telepítése, illetve új öntözőberendezés elhelyezése .

Mivel a nyomóvezeték a terepszint alá lesz süllyesztve, mindössze a szivattyúk kis része lesz megfigyelhető kijelenthető, hogy **a beruházásnak tájformáló hatása nincs.**

Tájszerkezetre, tájkarakterre gyakorolt hatása a beruházásnak.

Mint ismeretes a jelen beruházás célja 3 db vízkivételi pont létesítése, valamint nyomóvezeték telepítése, illetve új öntözőberendezés elhelyezése .

Mivel a nyomóvezeték a terepszint alá lesz süllyesztve, mindössze a szivattyúk kis része lesz megfigyelhető kijelenthető, hogy **a beruházásnak Tájszerkezetre, tájkarakterre gyakorolt hatása nincs.**

Tájba illesztés terve:

A természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény (Tvt.) 7.§ (2) A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében: a) gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről;

Valamennyi, a tájat, a tájképet befolyásoló tevékenységet lehet tájba-illesztési feladatnak is tekinteni. Mindenféle beavatkozást tájba illesztési szempontok szerint kellene megoldani, a lakótelepek, az ipari üzemek, a tornyok elhelyezésétől a gáztartályok helyének kiválasztásáig. Tájba illesztésnek a létesítményeknek, az építményeknek a táji adottságok messzemenő figyelembevételével történő, funkcionális és esztétikai szempontok szerinti, azaz tájérték-növelő célú elhelyezését és környezetalakítását értjük.

Mint ismeretes a jelen beruházás célja 3 db vízkivételi pont létesítése, valamint nyomóvezeték telepítése, illetve új öntözőberendezés elhelyezése .

így a beruházás tájképet semmilyen szempontból nem befolyásolja, így tervet sem kell készíteni rá.

13. Hulladékgazdálkodás, Hiánypótlás III. pontja

Jogszályi háttér

Hulladékgazdálkodási szempontból a következő jogszabályok előírásainak betartása szükséges:

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól,
- 2012. CLXXXV. törvény a hulladékról (továbbiakban Ht.) - az európai parlamenti éstanácsi irányelvnek való jogharmonizációt figyelembe véve,
- 20/2006. (IV.5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval

- kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről
- 225/2015. (VIII.7.) Korm.rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól
- 45/2004. (VII.26.) BM-KvVM együttes rendelet az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól
- 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet az építőipari kivitelezési tevékenységről,
- 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet a hulladékjegyzékről
- 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről,
- 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről,
- Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (www.okir.hu)
A fejezet készítése során a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) és az 1995. évi LIII. törvény elveit figyelembe véve tettük meg javaslatainkat:
- elővigyázatosság elve
A hulladékok gyűjtése, kezelése esetén, illetve a kockázat valós mértékének ismerete hiányában úgy kell eljárni, mintha azok a lehetséges legnagyobb kockázattal lennének. A hulladékkeletkezés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újrafelhasználására törekedve kell a tevékenységet végezni.
- megelőzés elve
A leghatékonyabb megoldást, továbbá a külön jogszabályban meghatározott tevékenységek esetén az elérhető legjobb technika alkalmazásával törekedni kell arra, hogy hulladék keletkezését megelőzzük, minimalizáljuk.
- az újrahasználat és az újrahasználatra előkészítés elve
A hulladékképződés megelőzése érdekében a termékek újrahasználatát, javítását, újratöltését, a hulladék újrahasználatra előkészítését, az újrahasználati és javító hálózatok kiépítését jogi, gazdasági és műszaki eszközökkel, valamint az anyag vagy tárgy beszerzésére vonatkozó kritériumok és számszerűsített célok kitűzésével kell elősegíteni.
- Közelség elve
Biztosítani kell, hogy a Ht. 3. § d) pontja alapján, hogy a 3. § c) pont szerinti hálózat lehetővé tegye a hulladék egyik legközelebbi, a célnak megfelelő hulladékgazdálkodási létesítményben és a leginkább alkalmas módszerek, valamint technológiák segítségével történő hasznosítását vagy ártalmatlanítását, figyelembe véve a környezeti adottságokat, a környezeti és gazdasági hatékonyságot, az elérhető legjobb technikát, valamint az adott hulladék különleges kezelési igényét.
- A szennyező fizet elve
A hulladéktermelő, a hulladékbirtokos vagy a hulladékká vált termék gyártója felelős a hulladék kezeléséért, a hulladékgazdálkodás költségeinek megfizetéséért.
- A biológiailag lebomló hulladék hasznosításának elve
Elő kell segíteni a biológiailag lebomló hulladék elkülönített gyűjtését és hasznosítását annak érdekében, hogy a hasznosítás után a természetes szervesanyag-körforgásba minél nagyobb tisztaságú anyag kerülhessen vissza, valamint a hulladéklakókön lerakásra kerülő települési hulladék biológiailag lebomló tartalma csökkenjen.

13.1 Hatásterület

13.1.1 Közvetlen hatásterület

Közvetlen hatásterület hulladék szempontjából a fejlesztési terület, amelyen a hulladék keletkezik, gyűjtésre kerül. Ugyancsak a közvetlen hatásterület része a kivitelezés által ideiglenesen igénybe vett

felvonulási terület, ahol szintén keletkezhet hulladék, és gyűjtése szükségessé válhat.

13.1.2 Közvetett hatásterület

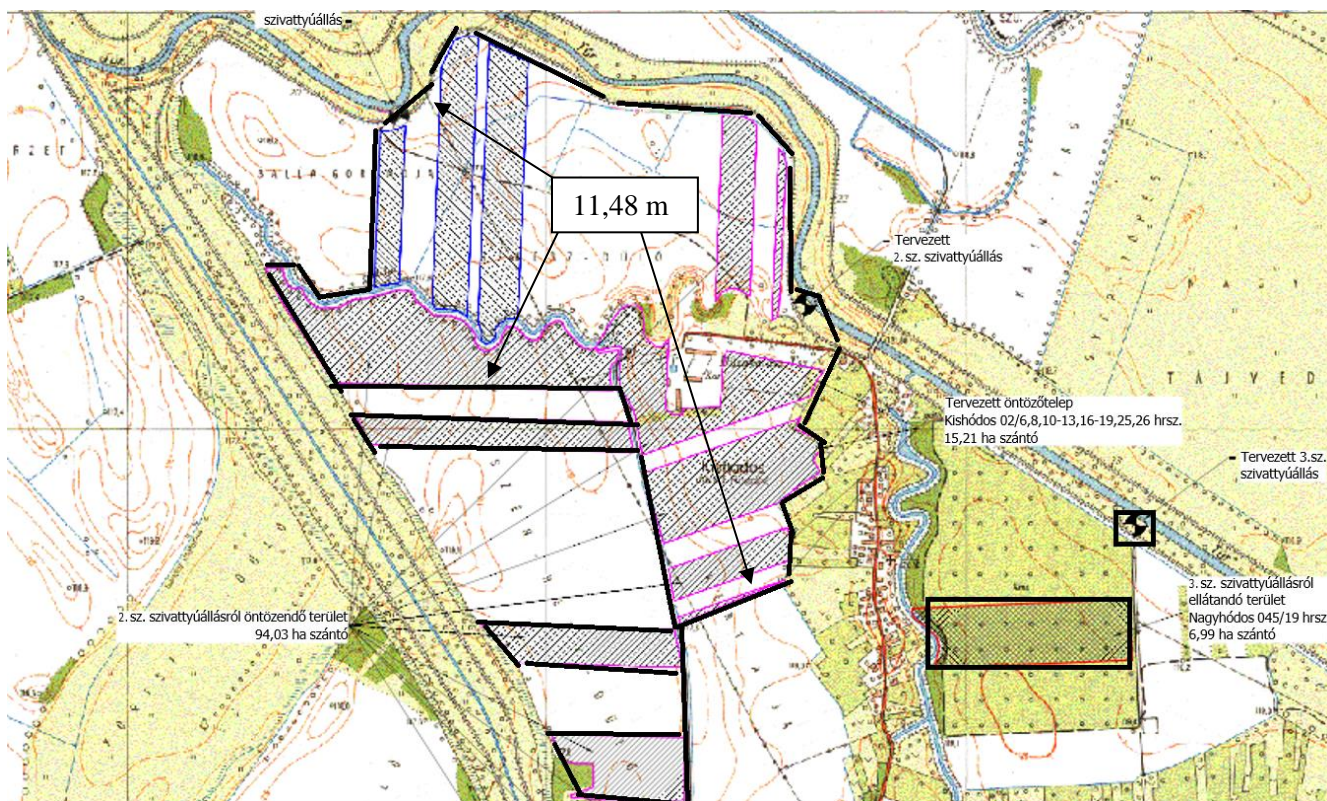
Hulladékgazdálkodási szempontból a beruházás közvetett hatásterületéhez tartozik az a térség, amely az építésből származó, és az üzemelés időszakában keletkező hulladékokat befogadja, illetve a kapcsolódó szállítási útvonalak.

13.1.3. A Hatásterület lehatárolása.

13.2 Az előzetes Vizsgálati dokumentáció alapján a hatásterület:

$$LAM = LWA - 20 \cdot \lg r + 10 \cdot \lg D - 11 + K_r - K_n - K_m \quad 60 \text{ dB} = 93,9 \text{ dB} - 20 \cdot \lg r + 3 - 11 \text{ dB} - K_m$$

$$r = 11,48 \text{ m}$$

9. ábra Hatásterület kijelölése, az öntözendő területtől 11, 48 m.

Jelenlegi környezetben fellelhető hulladék

A beruházás tervezett helyszínén hulladék előfordulásával alapállapotban nem számolunk. A tervezett beruházás hulladéklerakó telepet, vagy felhagyott, illetve rehabilitált hulladéklerakó területét nem érinti.

13.3 Kivitelezési munkálatok során várhatóan keletkező hulladék

A tervezett beruházás építési-kivitelezési munkálatai (beleértve az anyagnyerő helyeket) során nem veszélyes, veszélyes és kommunális hulladékok keletkezésével kell számolni, a teljes beruházási időszakban, a munkák ütemezésének megfelelően.

Tekintettel arra, hogy a kivitelező, valamint annak technológiája még nem ismert, a tervezés jelenlegi fázisában a keletkező hulladékok mennyisége nem becsülhető.

A kivitelezés alatti hulladékok gyűjtésére, szállítására, átadására, nyilvántartására vonatkozó

információkat ellenőrizni kell.

Az építési munkálatok során a hulladékok jogszabály szerinti gyűjtésére a felvonulási (organizációs) területen kerül sor, munkahelyi gyűjtőhelyen. A megvalósítás során a területek igénybevételét a lehető legkisebb mértékűre kell korlátozni.

A tervezett nyomvonal térségében fekvő Natura 2000 területeken, illetve belvízveszélyes területeken még időlegesen sem alakítható ki építési, felvonulási terület, törmelék, építési anyagok és eszközök tárolására használt lerakat vagy depónia, illetve nem létesíthető anyaggyűjtő-hely.

A kivitelezés során a keresztező vízfolyások, vizes élőhelyek védelme, haváriás szennyeződésének elkerülése érdekében a vízfolyások, vizes élőhelyek közelében (100 méteres körzeten belül) semmilyen típusú építési, felvonulási terület, tároló hely vagy depónia nem létesíthető.

A keletkező hulladékok főbb csoportjai a következők:

- tömítő-, szigetelőanyag hulladék,
- szennyezett hígító és oldószerek,
- fémhulladék (vas, acél),
- fahulladékok,
- papírhulladékok,
- műanyag hulladékok,
- olaj- és olajos hulladékok,
- egyéb hulladékok.

A beruházási területen dolgozók létszámától függően kommunális hulladék folyamatosan keletkezhet.

A keletkező hulladékok jelentős része nem veszélyes hulladék.

A tervezett beruházással kapcsolatban az alábbi azonosító kóddal rendelkező hulladékok képződhetnek

Azonosító kód	Megnevezés
13 02 05*	ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolajok
15 01 01	papír és karton csomagolási hulladékok
15 01 02	műanyag csomagolási hulladékok
15 01 04	fém csomagolási hulladékok
15 02 03	abszorbensek, szűrőanyagok, törlőkendők, védőruházat, amelyek különböznek a 15 02 02-től
17 02 01	fa
17 02 03	műanyag
17 04 02	alumínium
17 05 04	föld és kövek, amelyek különböznek a 17 05 03-tól
20 02 01	biológiailag lebomló hulladékok
20 03 01	egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is

A fenti hulladékok keletkezése az alkalmazandó kivitelezési technológiáktól függően a teljes beruházási időszakban, a munkák ütemezésének megfelelően várható.

Bontási hulladékot eredményez a meglévő nyomóvezeték fészámolása.

Az építés során kitermelt, nem szennyezett talaj akkor nem tekinthető hulladéknak, ha az a kitermelés

helyszínén természetes állapotában az adott építési tevékenységhez felhasználásra kerül. Jelenlegi ismereteink szerint ez várható.

Amennyiben ezen kitermelt bontott anyagok és talaj nem az építés helyszínén kerül felhasználásra, hanem azt az építés helyszínéről elszállítják, **hulladéknak minősül**, be kell sorolni a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 27.) VM rendeletnek megfelelően.

A Ht. 2. § (4) bekezdés alapján a nem a kitermelés helyszínén felhasznált kitermelt szennyezetlen talajt abban az esetben lehet mellékterméknek tekinteni, amennyiben együttesen teljesülnek a Ht. 8. § a)-e) pontjaiban rögzített feltételek vagy az hulladékként hasznosításon esik át és a hulladék státusz megszűnésére vonatkozóan teljesülnek a Ht. 9. és 10. §-ában rögzített feltételek.

A **kitermelt talaj felesleg** az önkormányzat által kijelölt helyen kizárólag abban az esetben rakható le, amennyiben az a Ht. 8. §-a szerint mellékterméknek tekinthető, egyebekben kizárólag arra végleges hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező átvevőnek adható át.

A keletkező, 17-es főcsoportba tartozó hulladékok nem tekinthetők veszélyes hulladéknak, ezért elhelyezhetők az érintett településekhez legközelebbi hulladéklerakóban, a közelség elvét és a gazdaságosság elvét betartva, minden esetben a hulladék hasznosítással történő kezelési módját előnyben részesítve.

A kivitelezés során **inert hulladékok képződésével nem számolunk**.

Az építési munkák során **veszélyes hulladékok** elsősorban a gépek berendezések üzemeléséhez kapcsolódóan, illetve a karbantartási tevékenységekből, valamint havária esetén keletkezhetnek (pl. festékes göngyöleg, felületkezelő anyagok maradványai, olajtartalmú hulladékok stb.). A veszélyes hulladékok a 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet, 2. sz. mellékletében (*)-gal megjelölt hulladékok, melyek esetében a 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásait kell betartani.

A tervezett beruházás kivitelezése során az alábbi azonosító kóddal rendelkező veszélyes hulladékok fordulhatnak elő

Azonosító kód	Megnevezés
15 02 02*	Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ide értve a közelebről meg nem határozott olajsűrőket), törlőkendők, védőruházat
15 01 10*	Veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó, vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladékok
13 02 08*	Egyéb motor-, hajtómű és kenőolajok
17 05 03*	Veszélyes anyagokat tartalmazó föld és kővek
17 09 03*	Veszélyes anyagokat tartalmazó egyéb építési-bontási hulladék (ideértve a kevert hulladékot is)

Kommunális hulladék keletkezésére elsősorban az építési fázisban kell számítani. Mennyiségük jelenlegi tervezési fázisban nem becsülhető, a munkavállalók létszámától függ.

Szilárd kommunális hulladék a felvonulási területen kivitelezési munkák között keletkezik. Megfelelő gyűjtésről (ideértve a szelektív hulladékgyűjtést is), időszakos elszállításukról közműszolgáltató felé

gondoskodni kell. A szilárd kommunális hulladék megfelelő gyűjtésére a munkaterületen szabványos edényzetek kihelyezése szükséges. A folyékony kommunális hulladékgyűjtésére az építési területeken telepített mobil WC-kben kerül sor.

Hulladékok gyűjtése

A hulladékok gyűjtése a felvonulási területen kell történjen. A hulladékok gyűjtésére szolgáló munkahelyi gyűjtőhelyekkel kapcsolatban figyelembe kell venni az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet előírásait. A munkahelyi gyűjtőhely hulladékgazdálkodási engedély, illetve nyilvántartásbavétel nélkül üzemeltethető, a hulladék a képződésétől számított legfeljebb 6 hónapig gyűjthető.

A felvonulási területen a hulladékokat elkülönítetten, gyűjtőedényben, konténerben kell gyűjteni, úgy, hogy a hulladék biztonságos gyűjtése lehetővé váljon, figyelembe kell venni, hogy a hulladékfajtája, típusa, jellege, mérete, mennyisége és tömege alapján mi biztosítja a környezetszennyezéskizárását.

Veszélyes hulladék gyűjtése esetén gyűjtőedényként, konténerként csak olyan műszaki védelemmel ellátott gyűjtőedény, konténer használható, amely a hulladék környezetbe történő kikerülését megakadályozza, és megfelel a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek részletes szabályairól szóló kormányrendeletben foglalt, a gyűjtésre vonatkozó követelményeknek.

A nem veszélyes hulladékok gyűjtőhelyének kialakítása a veszélyes hulladéktól elkülönített kell történjen. Burkolatlan gyűjtőhely kialakítása csak nem veszélyes hulladékok gyűjtése során engedélyezett, ha a hulladék fizikai, kémiai jellemzőiből adódóan normál időjárási körülmények között a környezetre nem jelent kockázatot.

Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek

A hulladékkal kapcsolatos **nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségeket** a 309/2014.(XII. 11.) Korm. rendelet határozza meg.

A hulladékok nyilvántartását úgy kell vezetni, hogy:

- a telephelyi hulladékforgalom tételesen nyomon követhető legyen hulladéktípusonként és technológiánként,
- alkalmas legyen az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére, a hatósági ellenőrzések kiszolgálására.
- a kiállított szállítójegyek és SZ kísérőjegyek alapján a hulladék sorsa nyomon követhető legyen, a bizonylatokat úgy kell kiállítani, hogy tartalmazza a szállítás időpontját, a hulladék keletkezésének helyét (településnév, településkód), a hulladék típusának megnevezését, azonosító kódját, mennyiségét és halmazállapotát.

A naprakész hulladék nyilvántartás fogalmát sem a Ht., sem a végrehajtási rendelet nem definiálja, a naprakész azt jelenti, hogy az adott napon keletkezett veszélyes hulladék mennyiségét és fajtáját be kell jegyezni a hulladék nyilvántartásba (munkahelyi gyűjtőhely esetében) vagy az üzemnaplóba (üzemi gyűjtőhely esetében). Nem veszélyes hulladék képződésére vonatkozó napi adatokat heti rendszerességgel kell nyilvántartásba venni.

Veszélyes hulladék ill. nem veszélyes hulladék 1 évig tartható üzemi gyűjtőhelyen, továbbá 6 hónapig munkahelyi gyűjtőhelyen, az 1 év ill. 0,5 év lejártá előtt a hulladékbirtokos köteles a hulladék kezeléséről és elszállításáról gondoskodni, hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező szervezettel. Mivel kivitelezési munkálatok néhány napot vesznek igénybe ezért huzamosabb tárolás nem valószínűsíthető.

Hulladékok elszállítása, átadása

A hulladékok **elszállítása, átadása** minden esetben engedéllyel rendelkező átvevő telephelyére kell történni, a közelség elvét és a gazdaságosság elvét betartva, minden esetben a hulladék hasznosítással történő kezelési módját előnyben részesítve.

A hulladékok további kezelésre csak az adott típusú hulladéokra érvényes hulladékgazdálkodási vagy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező szervezetnek adhatók át, melyről a hulladék átadását megelőzően a Kivitelezőnek meg kell győződnie.

Lehetséges hulladékkezelők a tervezési terület közelében az Elektronikus Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer alapján is fellelhetők. (Lásd: <http://web.okir.hu/sse/?group=EHIR>).

13.4. Üzemelés során keletkező hulladék

A szántóföldi növénytermesztés nem hulladéktermelő tevékenység, a képződésre nem kell számítani. A főtermék mellett azonban többnyire melléktermék is képződik. A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 8. § alapján valamely anyagot vagy tárgyat, amely olyan előállítási folyamat során képződik, amelynek elsődleges célja nem az ilyen anyag vagy tárgy előállítása, a következő feltételek együttes teljesülése esetén nem hulladéknak, hanem mellékterméknek lehet tekinteni : - további felhasználása biztosított, - előállítását követően a szokásos ipari gyakorlattól eltérő feldolgozás nélkül közvetlenül felhasználható, - az előállítási folyamat szerves részeként állítják elő, - a környezetet és az emberi egészséget hátrányosan nem érinti, - további használata jogszerű, tehát meghatározott módon történő felhasználása tekintetében az anyag vagy tárgy megfelel a termékre, a környezet- és egészségvédelemre vonatkozó összes jogszabályi előírásnak.

Az öntözőtelep üzemeltetése során minimális hulladék keletkezésével kell számolni, főleg az öntözőberendezések valamint a szivattyúk karbantartásával kapcsolatban.

A tervezés jelenlegi szakaszában még nem pontosan ismert a javítási, karbantartási tevékenység és ezek eszközei, anyagigénye.

Nem veszélyes és kommunális, települési hulladékok gyűjtése, ártalmatlanítása

A nem hasznosítható veszélyesnek nem minősülő hulladékok a települési szilárd hulladékokhoz hasonlóan, illetve azzal együtt kezelendő.

Az említett összegyűjtött hulladékokat a megfelelő jogosultsággal rendelkező hulladéklerakó telepekre kell szállítani.

A veszélyes hulladékok gyűjtése és elszállítása

Elsősorban a karbantartási tevékenységek során lehet veszélyes hulladékok keletkezésével számolni. Veszélyes hulladékok keletkezése nagy mennyiségben előre láthatóan nem várható.

A veszélyes hulladékokkal összefüggő tevékenységeket a veszélyes hulladékokról szóló 225/2015. (VIII.7.) Kormányrendelet előírásai szerint kell megszervezni.

A veszélyes hulladékok gyűjtését a közútkezelő, a 225/2015. (VIII.7.) Kormányrendelet előírásai szerint, a környezet szennyezését kizáró módon kell, hogy végezze.

A keletkező hulladékok mennyisége a tervezés jelen fázisában pontosan nem határozható meg.

14. Összefoglalás

A hatásbecslés összefoglalása

A beruházás Natura 2000 védelem alatt álló terület HUHN10001, valamint a HUHN20054 terület része. Része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak. Ez szükségessé teszi a Natura 2000-es jelölő fajokat és élőhelyeket érő hatások bemutatását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 10.§ (1) bekezdésében előírt és a 266/2008. (XI.6.) Kormányrendelettel módosított hatásbecslési dokumentáció alapján. Az érintett Natura 2000-es területen a kijelölés alapjául szolgáló összes közösségi jelentőségű madárfajra végeztük el a hatásbecslést. Az öntözendő terület bejárása teljes hatásterületen 2023. januárjában megtörtént, ahol a jelölőfajok előfordulása nem volt megfigyelhető.

Az elvégzett hatásbecslése megállapítása:

A tervezett öntözés nincs hatással: A kijelölés alapjául szolgáló és közösségi jelentőségű madárfajokra, egyéb jelölőfajokra. Az öntöző telep nagy része jelenleg is mezőgazdasági művelés alatt áll, védett madárfaj élőhelye nem volt megtalálható. Az alkalmazott technológiát figyelembe véve kijelenthető, hogy a beruházás veszélyt nem jelent rájuk.

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a beruházással érintett *HUHN10001, valamint HUHN20054 jelű területek* részei a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak, a beruházás terület természeti állapotát nem veszélyezteti. Az elvégzett vizsgálatok és információk alapján további részletes vizsgálatok lefolytatása természetvédelmiszempontról nem indokolt.

15. Felhasznált irodalom

- Dövényi Z. (szerk.: 2010): Magyarország kistájainak katasztere, MTA-FKI, Budapest
- Vojtkó A. (2008): Központi-Zemplén. In: Király G. – Molnár Zs. – Bölöni J. – Csiky J. – Vojtkó A. (szerk.): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete – MTA ÖBKI, Vácrátót
- Jogszabályi hivatkozások

16. Jogszabályi hivatkozások:

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
  - 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
  - OTTrT (Országos területrendezési Terv)
  - 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
  - 275/2004. Korm. Rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
  - 1995. LVII. törvény a vízgazdálkodásról
  - 219/2004. (VII. 21.) Korm. rend. a felszín alatti vizek védelmének szabályairól
  - 220/2004. (VII.21.) Korm. rend. a felszíni vizek védelmének szabályairól
  - 28/2004. (XIII.25.) KvVM rend. a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
  - 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
  - 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról
  - 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a levegő védelméről
  - 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyesszabályairól
  - 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelete a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
  - A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet
  - 4/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
  - a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet
-